

ELŐFIZETÉS
 HETENKÉNT:
 Egy évre ..... 36 havonta.
 Egy hónap ..... 3 havonta.
 HAVONKÉNT:
 Egy évre ..... 12 havonta.
 Egy hónap ..... 1 h. 40 f.
 HAVONKÉNT:
 6 hónapra ..... 6 havonta 20 fill.
 minden következéskor 10 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Arad és környékén egyesült
 vasutas palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 287.
KIADÓHVATAL:
 Arad Nyomda Rézvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Szombat, december 11.

Montenegróban folytatjuk az üldözést.

— Csendesedik az olasz front. —

Budapest, december 10. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Helyenként jelentéktelen felderítő harcok. Egyébként az arcvonalon nyugalom uralkodott.

Olasz hadszíntér:

Tengeremelléki arcvonalon tegnap tüzéségi tüzeléstől és kisebb vállalkozásoktól eltekintve, nyugalom volt. Az ellenség tevékenysége Lardaro és Riva megerősített arcvonalá előtt tovább tart. Délután olasz győlovság állásainkat a Monte Frisen és attól nyugatra, a Chiase és cenei völgy között, megtámadta. Súlyos veszteségük mellett teljesen visszavertük őket.

Délkeleti hadszíntér:

Montenegró északi határától délre az üldözést folytatjuk. Hőfőparancsnok, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Bolgárok sikerei Strumicánál.

Berlin, december 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Az egyszázkilencvenháromas magaslaton Sudintól északkeletre elfoglalt új állásunk ellen intézett francia kézi gránát támadásokat visszavertük. Egyébként viharos eszések folytán semmi jelentős esemény nem történt.

Keleti hadszíntér:

Nincs új esemény.

Balkán hadszíntér:

Kövess tábornok hadserege az utolsó két napon mintegy ezerkétszáz foglyot szállított be. Gallwitz tábornok hadseregénél nem volt jelentős esemény. A bolgár csapatok Strumicától délre angoloktól tíz ágyút vettek el. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kiujultak a Dardanella-harcok.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenté a hó 9-én:

Irak-front:

Az ellenség ellenállása észrevehetően gyöngül. Csapatunk véresen visszaverték a gyenge angol támadó kísérleteket. Az angoloktól zsákmányolt hat repülőgépet karba helyeztük.

Kaukázusi-front:

Alaskentől nyugatra az ellenségnek támadását visszavertük.

Dardanella-front:

Anaforta szakaszon az ellenség útegei szárazon és vizen tüzelni

kezdték. Tüzérségünk viszonozta a tüzet és a gyülekező ellenséges csapatokat szétszórta, s a Kemigli öbölben horgonyzó ellenséges szállítóhajókat elűzte. Az Ari-Burnu jobbszárnyán heves bombaharcok voltak, amelyekben egy ellenséges cirkáló is részt vett. Egy páncélos hajó, monitor és torpedónaszád is belevetült később a harcba. Ellentüzelésünk az ellenséges lövészárkok egy részét elpusztította. Az ellenséges mohitort két találat gyors visszavonulásra kényszerítette. A Sed il Bahr szakaszon bomba és tüzérségi lövészárk volt. Az ellenség szokatlanul sok légitörpedőt röpített balszárnyunk ellen. Agyuink intenzív tüzelése az ellenség néhány bomba és tüzérségi lövészárkát elpusztította.

Az olasz áttörés kilátástalan.

(Svéd ezredes megvívhatatlan hadállásainkról. — A pusztuló Görz.)

Távirati tudósítás.

Stockholm, december 10.

Ackerman svéd ezredes, aki hetekig tartózkodott az Olaszország elleni fronton, most visszatért Stockholmba. Az ezredes egy intervjuban annak a határozott fel fogásának adott kifejezést, hogy az olasz hadjárat minden ponton kudarcot vallott. Az olaszoknak sehol sem sikerült katonailag jelentős eseményt elérniük. Az osztrák-magyar állásokat erődítményszerűleg állították fel és azok minden körülmények között erős ellenállásra képesek. Az olasz áttörés kilátással napról-napra esökkennek. Az osztrák-magyar csapatok szelleme kitűnő.

Grác, december 10. A Vörös Kereszt görz főnökének elnöke, Tischer udvari tanácsos tegnap Grácba érkezett és a gráci Tagespostnak a következőket mondotta legutóbbi görz tapasztalatairól:

— Az olaszok a múlt héten is erősen bombázták a szerencsétlen Görzöt, különösen esőtörtökön volt igen heves a város lövetése. A gránátok főképp arra az épületcsoportra hullottak, amelyben a főposta palotája áll. Délután három órakor gyors egymásutánban három bomba érte a postapalota hátsó részét, amely erősen megrongálódott. A tető az utóára röpült, a harmadik emelet beomlott és a tetőfel is sznyira megrepedt, hogy a szomszédok a ház összeledésétől tartanak.

— Az én lakóem szerezésétségemre éppen ebben az épületcsoportban volt. A posta már egy nappal előbb megszüntette a távirati forgalmat. En szombaton délelőtt féltizenkét órakor hagytam el Görzöt. Természetesen nem adhatok számot a teljes pusztulásról, mert hiszen a városban való járkálás nagyon rövid utakra van kiszabva. Annyit mondhatok, hogy igen nagy a pusztulás a Corso Verdin, a Főtéren, a Via Signorin, a Via Triesten és az ezekbe torkolló utcákban. A Dóm, a kapucinus templom, a szentábrám temploma és maga a szeminárium épülete is erősen megrongálódott. Több találat érte a kincstári ruharaktárt, a Via Olara házait, valamint a Notre Dame palotáját és a Görz melletti örültekházát. Pater-nelli könyvkereskedőnek főtéri háza, valamint a Via Cascinelli háza romban hevernek.

— Hogyha a bombázás abban a mértékben folytatódik, amint eddig történt, azt hiszem, hogy Görz városában egyetlen ép ház sem fog maradni. A Vöröskereszt szükség-raktára, amely a Via Capucinin van, szintén kapott néhány bombát. A Via San Pietro há-

sainak nagy része egészen St. Peterig összemoltottak. Hogy a Corso-kávéház kirakatának üvegtáblái mit beszúrtak, azt talán fölösleges is mondanom. A két pályaudvar teljesen ki van téve az ellenséges ágyutűnek. Nagyon sok ház viseli a tűz kormos nyomát is. A Via Usina valamennyi villája leégett, továbbá, egy nagy áruházat is elpusztított a tűz. Az én lakásomban is belesapolt egy bomba, aminek első hatása az volt, hogy minden berendezés szerteszét repült, a falak is beomlottak, úgy hogy a szobákat áthághatatlan össze-visszaságban elborították a romok. A vízvezetékéből kiömlő víz is elárasztotta a szobákat, úgy hogy néhány perc múlva minden fal annyira átnedvesedett, hogy életveszélyes volt az épületben való további tartózkodás.

Görögország nem engedi át Szalonikit.

(Az expedíciós seregek biztosítása. — Vasutat építenek Athén és Szaloniki között.)

Tájékoztató tudósítás.

Athén—Bern, december 10.

A görög hivatalos körökből kizivárgó hírek szerint a görög kormány olyan megoldást tervez, mely kielégíti az entente kívánságait, de a makedóniai görög seregeket is érintetlenül hagyja. Rómában viszont nagyon ellentétes hírek keringenek. Azt beszélik, hogy a görög kormány meg fogja tagadni a szövetségesek kívánságait. A Giornale d'Italia regisztrálja ugyan ezeket a verziókat, de a maga részéről megjegyzi, hogy az olasz diplomáciai körökben úgy tartják, hogy a görög válasz nem lesz kedvezőtlen az ententera.

A szövetségesek által újra elrendelt kereskedelmi blokádnál mély benyomást keltett Görögországban. Az ország gazdasági és kereskedelmi közvéleménye tele van fölháborodással és méltatlankodással a szövetségesek iránt. A Skuludisz-kabinetben nem teljes az összhang. A miniszterek többsége az entente követeléseinek elutasítását kívánja, de vannak néhányan, akik a kedvező válaszigjegyzéket sürgetik. Skuludisz magatartására annak is befolyása van, hogy Gunarisz, akinek nagy pártja van, ellensége a szövetségesek balkáni akciójának.

Késlel az entente válasza.

Bécs, december 10. Itteni értesítés szerint a görög kormány tegnapig még nem kapta meg az entente választ a legutóbbi görög jegyzékre.

A szalonikii csapatok biztonsága.

Athén, december 10. (Havas.) Skuludisz miniszterelnök tegnap fogadta az olasz és orosz követet. A lépés célja valószínűleg az volt, hogy közöljék a görög kormánnyal, hogy Oroszország és Oroszország csatlakoznak a szalonikii expedíciós seregre vonatkozó garanciák dolgában az angol és francia szövetséges kormányok által előterjesztett követelésekhez. A francia fronton való tevékenység napról-napra élénkül.

Berlin, december 10. A Lokalanzeiger szerint a Reuter-ügynökség Athénből ezt jelenti:

Rhallys miniszter a helyzet részleteit megbeszélte Sarrail tábornokkal, s ezután a görög és francia hivatalos bizottságok ülést tartottak. Illetékes helyen meg vannak győ-

ződve, hogy a tárgyalások kielégítő eredménnyel végződnek.

Bukarest, december 10. A Minerva című lap jól értesült helyről azt a jelentést közli, hogy a görög kormány a királlyal és a vezérkarral egyetértően elhatározta, hogy a zavaros viszonyoknak véget vet és álláspontját pontosan megállapítja. A jegyzék hangsúlyozza Görögország semlegességét és kijelenti, hogy a görög kormány feltétlenül ragaszkodik a következő határozatokhoz:

1. A görög területre menekülő szerb csapatokat lefegyverzik.
2. A szalonikii angol-francia főparancsnokot felszólítják, hogy a visszaszorított csapatokat teljes felszerelésükkel együtt hajózzák be.
3. A görög kormány felszólítja a központi hatalmakat, hogy az ellenség üldözése közben ne lépjenek át a görög határt, mert ők garanciát vállalnak, hogy az angol-francia csapatokat Görögországból eltávolítják.

Görög vasutvonal Szaloniktól felé.

Bern, december 10. Az „Echo“ szalonikii levelezője jelenti: Az athén—szalonikii vasutvonalon a munkálatok lázas sietséggel folynak. Minden valószínűség szerint a guida—papapouli vonal, mely Athén és Szaloniki közt létesít összeköttetést, februárban készen lesz. A husz új mozdony, melyet e vonal számára rendeltek, már megérkezett. A mozdonyok óránként 90 kilométer gyorsasággal haladnak.

Hadifogoly-történetek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 10.

Új, a háború előtt ismeretlen világgal gyarapodott mindennapos életünk: a hadifogolykóval. Látszólag szürke érzéketlen emberek, a kik vagy nagyobb, katonákkal kísért csoportban, vagy néhányad magukkal járnak. Azután az embernek észébe jut: ezek is emberek, ezeknek is vannak érzéseik s ahol érzések, lelki megindulások vannak, ott történetek is esnek.

Néhány, minálunk esett hadifogoly-történetet mondunk el:

I. A honvágy.

A csálai erdő szélén egy oroszra talált az erdőőr. Ráfogta a vadászfegyverét, amire a lerongyolódott, félvad külsejű ember kétségbeesve integetett neki, hogy ne bántsa.

Az erdőőr bevitte a rendőrségre, ahol Moldován rendőrhadnagy elé került. Lábbeli alig volt, a ruhája rongyokban lógott le róla, az arcáról sirt az éhség. A rendőrhadnagy a fogolytáborba telefonált tolmácsért, a kinek segítségével az orosz fogoly ezeket mondotta:

— Egy szőlőgazdaságban dolgoztam: hogy kinél, hol, nem tudom. Nagyon jó módomból, emberségesen bántak velem, jó kosztomból volt. Semmi panaszra sem volt okom. Már nem is busultam. Egyszerre csak a szívem táján erős tájékozalmat éreztem. És úgy éreztem, hogy nekem el kell mennem. Hova, merre, nem tudtam. Azon se gondolkodhattam, milyen irányt keressek. Elindultam, s mentem-mentem. Két hétig bolyongtam. Már nem volt ennivalóm. Gyökerekkel, száraz levelekkel táplálkoztam. Akkor jött az erdőőr, a ki rámtalált.

A hadifoglyot bevitték a fogolytáborba, a hol most talán könnyebben viseli a honvágyat.

II. A mulatás, mint foglyomunka.

Ez egy szomszédos vármegyében történt, — ha végig igaz, a hogy elmesélik.

Egy agglegény, mulatni szerető földesur-nak hadifoglyokra volt szüksége. Elmegy a fogolytáborba és eladja a kérelmét. A kérelmet annak rendje és módja szerint, akta szerűen is elintézték, azután azt mondta a parancsnok:

— Tessék, válassza ki magának a megfelelőket.

A földes ur a foglyok között megy, ahol olvasnak után érdeklődött, akik németül tudnak. Előlép három orosz fogoly, akiknek az arcán is meglátszott az intelligencia. A beszédük még több jót árult el a személyük felől. Nem kellett hozzá sok emberismeret, hogy kiderüljön: jobb, előkelő társadalmi állást viselő családból valók.

A földesur gondolt egyet.

— Jöjjenek hozzám munkára?

— Miféle munkára? Talán nem is értünk ahhoz a munkához.

— No, azt a munkát hamar megtanulják. A földbirtokos elvitte a három intelligens foglyot a birtokára. Ott azt mondta nekik:

— Hát itt az less a dolguk, hogy szórakozzanak és szórakoztassanak. Nagyon egyedül érzem magam a pusztán és a városba sincs kedvem menni.

Ugy is lett; a három orosz hadifogoly kellemes, eleven uri életet élt a pusztán, több hónapra át. Egy napon azután a posta a földbirtokosnak Oroszországból két kis csomagot hoz. Az egyikben egy briliáns, sokat érő nyakkendő volt, a másikban szintén egy drága ékszer.

A csomaghoz mellékeit levélből kitérítik, hogy az ékszereket a hadifoglyok oroszországi hozzátartozói küldték, „csékély viszonzásául a kitüntető bánásmódnak, amelyben a hadifoglyokat részesítették.”

Kissé valószínűtlen a dolog, de akik elmondták, neveket is tettek hozzá és kések voltak leesküdni.

III. Családi találkozó.

Szerb hadifoglyokat hoztak Aradra. Amikor a transzport megérkezett, legtöbbször fáradtan ledőlt. Azt se kérdezte hol van. Olyan mindegy volt az számára...

Végre az egyikből fölengedett a fáradtság s az egyik katonától, a ki tudott egy keveset szerbül, megkérdezte:

— Hol vagyunk most?

— Aradon.

— Arad... Arad... Hiszen itt van az én feleségem, meg a gyerekeim!...

Ugy is volt. A katonák feleségét és gyerekeit Valjevó tájáról az első szerbiai offenzíva idején idehozták és a várba internálták. A férj akkor perzeze távol volt s mikor visszajött, lassan az internáltak postája révén megtudta, hol van a családja.

A katonák valahogy módját is ejtették, hogy a szerb hadifogly, meg internált családja találkozzanak a várban. Elképzelhető, mennyire megörültek egymásnak. Aztán összecsapták a kezüket:

— Milyen különös is a háború forgószelle! Egyszer szétvet, azután idegen földön újra összehoz bennünket. Bozza, bozza...

Kinevezés. A pénzügyminiszter Schöffer Zoltán adóhivatali gyskornokot az uisradi adóhivatalnál a tizenegyedik fizetési osztályba a topánfalvai hivatalhoz ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté nevezte ki.

A rettegett Novara.

(Horthy Miklós félelmes cirkálója. — Kalandozások az Adrián.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 10.

Néhány napja csak, hogy Hóler jelentésével kapcsolatban a monarchia tengeri hadseregének parancsnoka meglepetésként arról a nagyszerű haditettéről, amelyet a halóraj egyik ismert és máris dicsőséges nevű hajója: a Novara cirkáló vitt véghez. A Novara, amelynek nevére minden magyar ember szíve büszkén dobog meg, mert tudott dolog, hogy az új cirkáló tengerészeti válogatott magyar fiúk; és minden aradi ember kettős büszkeséggel gondol a pompás hajóra, hiszen aradi, Aradhoz közelálló ember a kapitánya: Horthy Miklós a király volt szárnysegéde. A véletlen épen most vetett Aradra haza olyanokat, akik közvetlen-közeli láthatók gyakran a büszkeség cirkálót és akik nem egy érdekes dolgot tudnak Horthy kapitány hajójáról.

— A Novara nekünk büszkeségünk, az ellenségnek réme — mondották el az Aradi Közlöny munkatársának. Amikor az olasz partok első bombázása után a Novara is dicsőséggel visszatért kikötőnkbe, még egészen fiatal hajó volt a sok esztendő óriások között. Már a háború kitört volt, amikor teljesen elkészülve vízre futott és a hajóhadba került az új egység: S. M. S. Novara. Karcsu világos teste éppoly büszkén ringatózott a tengeren, mint amilyen büszkén hordják most legényei fejükön a tengerészipkát, amelynek keskeny szalagján ott csillog az a felírás: „S. M. S. Novara.” De — irigység nélkül el kell ismerne minden tengerésznek — van is okuk büszkének lenni.

— Szép haditett volt mindjárt a Novara tűzkeresztsége is az olasz háború első napján. Pompás ágyai, kitűnő tengerészei két kisebb hajókat mentették meg: a Scharfschützét és egy torpedónaszádót (a hivatalos jelentés beszámolt annak idején arról) amelyek behatoltak a parti lagunákba és harcot kezdték az elrejtett olasz átegekkel. A Novara végzett velük. Néhány olasz gránát lecsapott közben a cirkálóra is — Persze sorhajóhadnagyt halálosan talált egy gránát-szilánk — de komolyabb baj nem történt. Sokat mulattunk utóbb a kikötőben, amikor az olasz híradásokat olvastuk. A derék talánok egész egyszerűen a Novara elhelyezéséről számoltak be.

— Majd megmutatjuk — mondotta a Novara egyik önkéntes-alkalmazottja pár nappal utóbb, amikor a hajó apróbb haváriái is ki voltak javítva. — Majd megmutatjuk, hogy mit tud az „elsőlyedt” Novara.

Azon az éjszakán és még sok utánnakövetkezőn kisuhant a kikötőből a nagyszerű cirkáló. Urakig, félnapokig, hosszabb ideig maradt távol, de mindig baj nélkül tért meg és jóvását-mendését mindig lélekzetfojtva, forró szívvel néztük, mert minden ember tudta, hogy nagy uton járt, értékes híreket hozott. Nagyszerű hajó ám a Novara. Csodálatos sebességgel szántja a hullámokat és gyorsvónati tempóban nyeli a kilométereket. Alig hiszem, hogy a földközi tengeren akad még egy hajó — akár angol, akár olasz, akár francia — amely sebességben felveszi a versenyt a mi Novaránkval. És a technikai tökéletesség és parancsnokának csodás, vakmerő készsége tette képessé a rettegett cirkálót mindarra, amit az olasz háború fél éve alatt véghez vitt. Cirkáló útjain bejárta számtalanszor az Adriát, kileste

az ellenség mozdulatait és nem csak értékes híreket hozott, hanem értesüléseivel sikeresen is juttatta flottánkat. Nem egyszer kijutott az Adriából, az otrantói szoroson járt, egy alkalommal pedig a Földközi tengerben egészen az angolok híres flottabázisáig: Malta látóhatáráig jutott.

Az ellenséges flották félve-félik a Novarát és valósággal vadásznak rá, de hiába. Horthy kapitány tudja az eszközt és a Novara egyre gyarapítja dicsőségét, egyre több sikert szerez flottánknak.

Háborus szerelem.

— Két különös valóper Aradon. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 10.

Az aradi törvényeseken a napokban két különös valóper indult meg. A két per rövid történetének leírása itt következik:

Egy aradi kerekedő a megcsókolás alkalmával hadbavonult. Először a szerb határra került, majd pedig Galícia kopár mezőin hadakozott a kozákkal. Nagyon szomorú szívvel bucsuzott el a feleségétől, a két esztendő menyecskétől, aki még csak hat hónappal előbb rebegte el a boldogító „mindörökre” aót.

— Nem fogsz megfedekezni magadról? — kérdezte a férj a válás perében.

— Ha két évig maradsz itt, hűséggel várok rád.

Hónapokig pontosan írt a férj. A rózsaszínű tábori lapokról forró szerelem áradt a magára hagyott hadiösvégy felé. Annyi muszka talán nem is állott Galícia földjén, amennyi csak repült gondolatban Arad felé.

Egyszerre elmaradtak a lapok. Vagy két héttel egy betűt se látott a feleség a férjétől. Már közel volt a kétségbeeséshez. Bizonyosan megölték, vagy elfogták az ő jó urát. A jóléti aradi ismerősök azonban nem hagyták busongani az asszonykát. A férj itthon maradt barátai, a ludaltú, vagy kanesal antaughliok szívesen ajánlották, hogy eljassék a vigasztaló szerepét és barátságosan invitálták a menyecskét. Ő azonban szilárdan ellentállott. A saját szavai eszendültek meg aggódó lelkében:

— Ha két évig maradsz itt, hűséggel várok rád.

Két hónap múlva abból országból közölt a kis bajlelkű. Az elveszettnek hitt férj lemet írt. Közölte a feleségével, hogy országból jutott, azonban egy rajtaütés alkalmával a mieinknek sikerült őt kisbabadítani és most megint a mi soraikban harcol.

— Most azonban már könnyebb hadtápszolgálatra osztottak be és így egy kissé megpihenhetek. Bárcsak már hazaszaladhatnék vagy két hétre. Folyton előttem lebeg bájos alakod stb. stb.

Az asszonyka ultra vidám lett és könnyebben tartja az egyedüllétet. Két héttel előt váratlanul használatos a férj. Este topant be a felesége nem kis meglepetésére.

— Kíváncsi voltam — mondta a férfi — hogy itthon találalak-e és hogy egyedül vagy-e?

Ezért persze nagyon kikapott az ő hű kis feleségétől a a sajdásért a férj csókokkal fizetett.

A szomszédok csak másnap tudták meg, hogy a kerekedő megérkezett. Azonban sehogyse tudták megérteni az asszony viselkedését. Az a nő, aki oly türelmetlenül várta haza a férjét, szomorú, kedvtelen volt és nagy mutatta, mintha bánatot okozott volna neki valami. A kerekedő is szinte kétségbeesetten járt és a boldogságnak nyoma sem volt rajta. Egy hét múlva a fiatal asszony haza költözött, a férj pedig a tizennegyedik napon — amikor szabadsága letelt — visszautazott ezredéhez. Hogy mi történt a házasságok között, azt az asszony által beadott válókereset eme sorai magyarázzák meg:

Tizenhat hónapig becsületos hűséggel vártam az uramra és azt reméltem, hogy a visszontatásunk talán első éjszakánk földöntúli gyönyörrel juttatja mindkettőnknek. Osaldótam. Házastársam hideg nyugalommal engedte elszaladni a nehezen várt napokat. En nem tudtam megérteni, hogy az az ember, aki tizenhat hónappal előt forró szerelemmel távozott tőlem, most sord közönnnyel képes mellettem maradni. Esküdcött, hogy még gondolatban sem esalt meg. Orvoshoz mentünk, aki megvizsgálta az uramat és a mellékelt bizonyítvány szerint azt állapította meg, hogy férjemnél tizenhat hónap alatt fizikai elváltozások történtek, amelyek egész érzelmvilágát átalakították. Mivel én érzem, hogy ilyen körülmények között nem tudnám megtartani hűségességet, bünbe esni pedig nem akarok, tehát kénytelen vagyok tőle elválni és olyan egyén mellett élni, akit még másfél évi különlet se fosztott meg férji kötelességei teljesítésének lehetőségétől.

Hottmann György rendőrhadnagyhoz beállított a minap egy kis hivatalnokné.

— Na talán kevés az államségély? — kérdezte a rendőrtiszt.

— Dehogy, nem az a baj. Nagyobb baj történt.

— Elcsalt az ura?

— Sőt ellenkezőleg, — hasaérkezett.

— És azt ön bajnak tartja?

— A legnagyobb bajnak.

— Hogy értsem ezt?

— Nem látja rajtam, hadnagy ur? én alig élek, alig lélegzem, engem már a sírba lehetne tenni. Azt hiszem az uram elvesztette az eszt. Amióta hazajött, folyton otthon van, még nem ment ki az utcára. Folyton ölel-ösköl. Nem enged főzni, takarítani, az egy valósga beteg ember. Én gyöngé nő vagyok, elmentem az orvoshoz, aki azt tanácsolta, hogy azonnal szüntessem be a csókolózást, mert a halál leselkedik rám... Ezt megmondtam az uramnak, de ő azt felelte, hogy másfél évig, amióta a háborúban van, nem látott egyetlen nőt se, tehát érthető, ha most a feleségét jobban szereti, mint máskor. Mit tegyek? Azért jöttem önhez, mert nekem a hatóságoknál más ismerősem nincs; tehát ontól akarom megtudni, hogyan lehet válóper indítani. Én ugyan szeretem az uramat, de az életemet még nálánál is jobban szeretem.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámjai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 161
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 161
Nyomda	— — — — 141

A jövő évi esküdtek.

(A helyettes esküdtek alapajzstroma.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, december 10.

Köszötte ma az Aradi Közlöny, hogy az 1916. évre megtörtént az esküdtbíráskodásra kifizelőndő aradi polgárok névjegyzékének összeállítás. A rendes esküdteken kívül felsorolták a helyettes esküdteket is, akiknek alapajzstroma a következő:

Mészáros Sándor, Mészáros András, Mészáros Benő, Mészáros János, Mihelbauer Lajos, Molnár Imre, Molnár János, Momák Dáma dr., R. Nagy András, Nagy Kálmán, Neubauer Vilmos, Neuman Alfréd báró, Pálffy Kálmán, Pék Ernő, Pintér Antal, Polonyi Lajos, Poljak Lajos, Popovits György, Pócsér Ferenc, Póhán János, Prohók István, Ragó János, Raska János, Reismann Lipót, Ring Lajos, Róth Zsigmond, Rothstein Mór, Rum Márton, Samu Adólf Abraham, Samu Ferenc, Sándor Balázs, Serb Gerzsim, Somogyi Sándor, Sonnenschein Zsigmond, Spitz Ignác, id. Stauffer Károly, Stark Sándor, Steiner Miksa, Steinhart Mór dr., Steiniz Mihály, Stern Jakab, Stolez Vince, Sulyok István, Schneider Ferenc, Schneider József, Scholz Gyula, Schul Benő, Schulz Henrik, Schwarz Dávid, Schütz Henrik dr., Szabó Azoston, Szabó Flórián, D. Szabó Mihály, Szeles Pál, Szilaj Mihály, Szurcsics Antal, Szűcs Lajos, Tabakovits Emil, Tassányi Sándor dr., Takács Ferenc, Tamásdán László dr., Tarkó Mihály, id. Taugner János, Tavros József, Teatis Sándor, Timó Lajos, Tilp Rudolf, Tonesz Ferenc, Torró Sándor, Tóth István, Törökfalvi Mór, Tóvisháti András, Tranka Pál, Urbán Endre, Valler József, Váradi Pál, Várpalvi Antal, Varga István, Vász József, Vassits György, Weibertz Lipót, Velits Komu'nez dr. Vers Imre, ifj. Virágos István, Virányi János, Vojtek Alajos, Volni Ferenc, Weisz Lajos, Weisz József, Weisz Márkus.

VÁROS ÉS MEGYE

Nem akar a tanács pótadót emelni. Arad város tanácsa ma délután Vajassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyet a jövő évi költségvetés tárgyalásának szentelt. Tételről-tételre revideálták Kúnyi János főszámvevő előterjesztését és lényegesen megváltoztatta azt. Lényeges módosítás történt a bevételi tételekben. A főszámvevő ugyanis a tisztviselőknek adott kivételes előlegeket, körülbelül hatvanezer koronát, már úgy tekinti, mintha azokat a törvényhatóság már oda ajándékozta volna és be sem állította a költségvetésbe. A tanács ezt nem tartotta sem realinak, sem ildomosnak. Nem lehet előre a törvényhatóságra oktroálni egy olyan szándékot, amely talán ma még távol áll tőle, másrészt pedig ki van mondva a közgyűlési határozatban, hogy az előlegeket jövő év májustól kezdve a tisztviselők visszatízteni tartoznak. Ha majd akkor a közgyűlés nagylelkű akar lenni, ezt meg fogja mondani és kijelentni, hogy nem reflektál az előlegekre és elengedi. Az így keletkező hiány fedezéséről akkor és megfelelő módon lehet majd gondoskodni. Több kiadási tételnél is történt redukció. Végereedményében a tanács 1—2 szá-

zalékos pótadó emelésétől nem zárkozhatott el, de a főszámvevő előterjesztésével ellentétben, perhorreskálta, hogy félre vezesse a törvényhatóságot és az adóemelésre folyó számla kölcsön felvételét hozza javaslatba. Azt mondta ki, hogy az esetre, ha a hármass bizottság 76 százaléknál magasabban állapítaná meg az adókulcsot, akkor erre a különbözeti összegre a város tulajdonát alkotó alapokat jelöli ki fedezetül, mert fura lenne, hogy a város saját pénze után fizessen kamatot.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Erika”.

Szombat: „Buksi”, új betanulással.

* A vasárnap esti filharmonikus hangverseny előreláthatólag jelentékeny összeget fog jövedelmezni a rokkant katonák javára. A hangverseny főtitrskoijája természetesen a kiváló operasínek, Kálmán Oszkár, a magy. kir. Operaház tagja. De maga a zenekar Zellner Sándor karnagy ügyes választása folytán oly műveket fog előadni, melyek mozgásba hozták az orkesztrális zene kedvelőit. A tegnap közölt műsor megtette a hatását, amennyiben számosan megváltották jegyüket pusztán Goldmark bájosan grandiózus „Falusi lakodalma” kedvéért, míg mások inkább Krieg imponans Sigurd-indulóját s Mendelssohn drámai hatása Ruy Blas nyitányát részesítik előnyben. Azonban valamennyien kíváncsiak Kálmán Oszkár zengő basszusára, mely a vákozást ki is fogja előgítani. Jegyek már csak 4 koronától lefelé 1 koronáig kaphatók Scherhag cégnél (Andrássy-tér 14.), mert az 5 koronás jegyek már majdnem mind elkelték.

* Diószeghy László akvareljei a Vörös Kereszt karácsonyi vásárján. A Vörös Kereszt karácsonyi vásárjának nívóját nagyban emelik Diószeghy László akvareljei, amelyekben alkalma lesz gyönyörködni a vásár publikumának. Diószeghy László a háboru kitörésekor önként jelentkezett katonának s hosszú időn át kint volt a fronton, míg aztán a kiállott megpróbáltatásoktól nagybetegen kerül vissza Aradra s most itt az egyik tartalékkórházban ápolják. A derék magyar művész a harcot érezen készült vázlatai után több akvarellt festett a kórházban s az érdekes képeket kiállítja a Vörös Kereszt karácsonyi vásáron. Az akvarelleket olcsó áron vásárolhatja meg a hozzáértő közönség, amely minden egyes kép megvásárlásával nemcsak a művész tehetségét méltányolja, hanem a Vörös Kereszt nemes céljaira is áldoz, mert az eladási ár felét Diószeghy az egyesületnek ajánlotta fel. A karácsonyi vásáron kiállításra kerülnek Dobay Ferenc aradi festőművész kedves miniatűr csendéletei is, amelyeket bizonyára szintén örömmel fogad a vásárló publikum.

* A színház hírei. A Buksi hosszú pihentetés után ma került színre ez a kedves operett teljesen új betanulással. Sok kellemes estét szerzett annak idején ez a végtelen mulattató operett és biztos, hogy e mostani repriz ismét sorozatos vig estéket fog szerezni a közönségnek. Vasárnap délután 3¹/₂ órakor mérsékelt helyárrakkal a Legénybucsu nagy operett került színre, ez lesz egyúttal a páratlan sikert aratott operettnek első délutáni előadása, este 7¹/₂ órakor rendes helyárrakkal a Buksi vig operettnek lesz a 2-ik előadása. Előkészületen Emőd Tamás leguább vigjátéka Mindörökké amen és a Vigszínház szenzációs darabja Onagysága ruhája látványos énekes játék s felv. 8 képben, a vezérszerepet Horváth Mici és Győző fogják játszani.

* Berky Lily az Apollóban. (Az éjféli találkozás premierje.) Minden magyar embernek igazi örömet szerez az a gyors lendületű fejlődés, amelyet a magyar kinematográfia ért el az utóbbi időben. Arany János klasszikus balladájának stílusos feldolgozása után ma este ismét egy szintistá magyar képet mutatott be az Apolló-színház. Az éjféli találkozás fővételai a megkapó erdélyi tájképekkel méltó helyet foglalhatnak a téli műtárlaton. Párosul ezzel a drámai erőteljes kislejű magyar mese-szöveg, amelyet a tiszta magyar színművészet sok szingazdasággal és stílus érzékkel juttatott kifejezésre. Berky Lilyt és Várkonyit oly ovációban részesítette a szufolt nézőtér premier publikuma, mintha nem a vásznon, hanem a színpadon játszanának. A komoly sikert aratott magyar filmet még szombaton és vasárnap tartja műsoron az Apolló-színház.

* A forradalmi nász — Psylanderrel és Betty Nansennel. Béke idején az egész kultúrvilág figyelmét lekötötte a Nordisk-filmgyárnak ez a klasszikus műve, bár a háborus viszonyok között is a kinematográfia művészetének óriási eseménye a forradalmi nász. A fővárosi színházakkal egy időben mutatja be az Apolló-színház a Nordisk-filmgyár hatalmas történelmi drámáját, amelynek két főszerepét Psylander Waldemár és Betty Nansen játsszák. Az Apolló-színház hétfőn tartja meg „A forradalmi nász” premierjét.

* Az Erzsébet mozgószínházban vasárnap egy nagy szenzációt keltő aktuális kém-dráma „A felrobbant aknák” kerül bemutatásra. Szédülten, pattanóig feszülő idegekkel nézi az ember ezt a szeszélyes, ezt az izgalommal tulhevített játékot, amely a kének halálosan elszánt vállalkozásaiba nyújt betekintést. Egy grófnő áll a központjában az események dühöngő folyamatának, egy betegesen különös asszony, aki a kém parancsait akarat nélkül teljesíti. Legközelebb Sobildbrandt Rudolf briliáns alakításával „A háló” 4641

Oroszország titkos tervei Besszarábiában.

(Csapatösszpontosítás, vagy személynvesztés?)

Távirati tudósítások

Bukarest, december 10.

Galacból jelentik, hogy Reni orosz dunai kikötőt tegnapelőtt elzárták a személy- és áruforgalom elől. Benderből újabb csapatokat szállítottak Renibe. Palageance román falu közelében, Tulcsánál sok orosz hadianyagot, élelmiszert és takarmányt tettek partra. Ejjel-nappal hozzák a vontatóhajók az új anyagot. Izmailból és Odesszából sok munició érkezett Renibe.

Besszarábiából kivonulnak az oroszok.

Bécs, december 10. Jól informált körökből érkező jelentés szerint az oroszok kezdik visszavonni Besszarábiában összpontosított csapataikat, amelyeknek létszáma jóval kisebb volt, mint azt az entente jelentgette. A besszarábi orosz csapatok Reniből és Odesszából már vissza is vonultak. Ez az esemény nyilvánvalóvá teszi, hogy az orosz csapatösszevonás kezdettől fogva bluff-kísérlet volt Románia befolyásolása céljából. Mivel ez a cél Szerbia teljes leveretése után elérhetetlennek mutatkozott, az oroszok feladták a meadó próbálkozást.

Az orosz sereg kitelelésre készül.

Bern, december 10. Pétervárról jelenti a „Temps”: Néhány nap óta teljes a esőnd a besszarábi fronton. A nagy havazások és az erős fagy megdermesztett minden életet. Az orosz sereg a téli hájáratra megtette intézkedéseit.

Leleplezték a lisztcsempészt az élelmezési bizottságban.

(Visszaélés a szállítási igazolványokkal. — Aradon nem lesz lisztinség. — Lisztdrágító nagykereskedő. — A lisztellátás új módja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

Ismét a lisztellátásnak sötét gondja bántja a várost és a közélmezési bizottságot. Mi lesz január elsejétől? Liszt lesz, mert Lőcs Rezső helyettes polgármester azt a kijelentést kapta ma a Neuman báróktól, hogy a város zavarba nem jöhet, mert ők gondoskodnak róla, hogy soha egy pillanatra se álljon a város liszt nélkül. Insérről tehát szó sem lehet. Azonban szó van — és erről még sokat kell beszélni — arról, hogy a miniszter által engedélyezett fejenkénti és havonkénti tíz kilogramm kvantumot redukálni kell és pedig hét és fél kilogrammra, mert csak így tudja a város azt a harmincezer embert ellátni, aki nem tudott magáról gondoskodni. A helyettes polgármester ugyanis ma tárgyalásokat folytatott a malmokkal a jövő évi lisztellátás biztosítása céljából és ott azt a meggyőződést merítette, hogy harmincezer lélek el van látva kenyérral. A mezőgazdasággal foglalkozók, Gái és Poltura, valamint Sága lakói, úgy mint azok, akik a malmoknál jegyezték elő a lisztet.

Tehát harmincezer emberről kell gondoskodni a kereskedelmi miniszter által nyolcszáz helyet ötszáz vagonban megállapított kontingens keretén belül. Ebből az ötszáz vagon búzából azonban január elsejéig már 330 vagon a malmok feldolgoznak liszté és azt a hét nagykereskedő után a közönség megkapta. Marad tehát 170 vagon a jövő év augusztus elsejéig. Ezt kell úgy szétosztani, hogy elég is legyen és jól is lakják a közönség hét teljes hónapra át. Valóban olyan feladat, mint amilyent csak a Megváltó tudott megoldani a cipóval. Elosztani lehet, de hogy állnak is az, aki kap belőle, az már más kérdés.

A malmok a 330 vagon búzából 25740 métermázsa lisztet őröltek és ebből elszállítottak összesen 180 vagon decamber elsejéig. Vissza kell fizetni a malmok által előlegezett 80 vagon búzát, a Héditermény Részvénytársaságtól kap a város 23 $\frac{1}{2}$ vagonot, úgy, hogy január hó elsején 30 vagon felesleget vihet át új számlára. Az 500 vagonból még kitáró 170 vagon 18900 métermázsa lisztet ad, úgy, hogy hét hónapra összesen 16900 métermázsa liszt áll rendelkezésre, ami egy hónapra 22 vagonot jelent. Jut tehát fejenként egy lélekre 7 $\frac{1}{2}$ kiló, amiből a nullás 1 $\frac{3}{8}$ kiló, a főző 1 $\frac{3}{8}$ kiló, a kenyérliszt pedig 4 $\frac{1}{4}$ kiló.

Gondoskodni kell tehát, hogy ez a liszt mennyiség elég legyen és csakugyan az aradi közönség kapja meg. Mind a két tétel egyenlően fontos, mert amint a mai tilésen is kifejezésre jutott, Aradon a liszttel nagy visszaélések történnek.

Mielőtt a közélmezési bizottság foglalkozott volna a jövő évi lisztellátás praktikus módjaival, Barta Titusz szóvá tette, hogy Aradon törvénytelenül drágítják a lisztet. Bemutatott egy Stramberger József névre a Herbstein C. cég által kiállított számlát, amelyben 10 zsák liszt szállításáért nyolc koronát számít fel. Ehhez absolute nincs joga, mert a malmok a városnak teljesen ingyen szállítják a lisztet, a nagykereskedőknek pedig 25 fillért

számítanak métermázsként. A bizottság jelentést tesz a tanácsnak a felháborító esetről és azt javasolja, hogy éljen retorzióval. Több bizottsági tag azt indítványozta, hogy vonják meg a cégtől az eladási engedélyt.

A bizottság elfogadta ezután az elnöknek a lisztellátásra vonatkozó javaslatát.

— A viszonyok arra kényszerítik a várost, hogy a lisztkereskedés szabadságát korlátozza — mondotta — és ezért a nagy- és kiskereskedők, szatócsok csak kontingentált mennyiségben kaphatnak a jövőben lisztet, mert a fogyasztást is korlátozni kell. Ismét be kell hozni a kenyér- és lisztutalványokat, még pedig a múlt tapasztalatainak felhasználásával. Szükséges, hogy december 26. és január elseje között minden háztartásban összeírassa a város a meglévő lisztkészleteket, nem rekvirálás céljából, de pontosan kell tudni, mielőtt még hét és fél kilóra szállítják le a kontingent, mennyi liszt van Aradon az üzletekben és a magánosoknál. Lehet azzal a gondolattal is foglalkozni, hogy a város üzletei ne vegyenek igénybe a kiutalendő 22 és fél vagonból semmit, hanem mint az a múltban történt, a város szerezen máshonnan lisztet és azt árulja. A bizottság azt javasolja a tanácsnak, hogy küldjön ki egy szűkebb körű bizottságot eme életbevágó kérdések előkészítésére.

A liszt bírányról beszélgetve a bizottsági tagok megállapították, amit már az Aradi Közlöny hetek óta hangoztat, hogy Aradról nagy arányú lisztcsempésztés történik, sőt a szállítási igazolványok körül is megdöbbentő visszaélések vannak. Valóságos börtök oikk egy-egy igazolvány, amelyért 600—700 koronát kér és kap a boldog tulajdonosa. Ezeket fizet egy Galiciából Aradra ideszakadt ügynök igazolványokért és kap is ilyeneket.

A bizottság nyomban meg is győződött, hogy miképen élnek vissza egyesek az igazolványokat kiállító hatóság bizalmával és tapasztalatlanságával. Szóvá tettek ugyanis, hogy Spitéler Rudolf aradi pék, rendkívül sok lisztet szállított el Aradról.

— Ez nem a város lisztje és ez nem is aradi liszt — mondotta — az elnök. Spitéler valehánvszor szállítási igazolványt kér és kap, fuvarlevéllel igazolja, hogy ide-emből vásárolt lisztet hoz Aradra és minthogy a fehér lisztet nem használhatja el, ezt tovább adja. A kenyérliszt itt marad. Ennek bizonyítására behozatta a helyettes polgármester a jegyzője szobájából az eredeti fuvarleveleket, a melyeket Vasváry Kálmán közigazgatási gyakornok őriz a fiókjában.

A bizottsági tagok a legfeljeli fekvőt vették a kezükbe és nyomban szenzációs leleplezést tettek.

A fuvarlevelet Eleken állították ki és annak adatai szerint Spitéler Aradra szállított 30 métermázsa lisztet. Azonban az is fel volt jegyezve rá, hogy ezt a lisztet még az aradi vasúti állomásról továbbították. Tehát az be sem jött a városba. Ellenben Spitéler ugyanennek a fuvarlevélnek a felmutatása mellett kapott az Eleken vásárolt liszt terhére szállítási igazolványt a gazdasági hivataltól. Elvitt Aradról a fuvarlevélre feljegyzett adat sze-

rint ez alkalommal 12 métermázsa lisztet. A bizottság ezek alapján azt javasolja a tanácsnak, hogy Spitélernek többé szállítási igazolványt ne adjon.

Vizsgálat az aradi postakézbesítés ügyében.

(Rákóczy Mihály postatanácsos Aradon. — Későn kézbesített táviratok és expresszlevelek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 10.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara a napokban átiratot intézett Siket Traján nagyváradi postafőigazgatóhoz és felhívta a figyelmét azokra a hibákra, amelyeket az aradi posta működésébe a közönség kénytelen volt tapasztalni. A kézbesítések lassúsága miatt volt különösen sok panasz az utóbbi időben és örömmel állapíthatjuk meg, hogy a nagyváradi postafőigazgatóság, mint mindig, úgy most is gyors és erélyes kézzel látott hozzá a panaszok orvosolásához. Mindenki tudja, hogy a háboru súlyos feladatok elé állította a postahivatalokat, ezt hangsúlyozta az aradi kamara is átiratában, de előfordultak olyan esetek is, amelyeket a háborus viszonyok sem tesznek indokoltt. Éppen a kamarával is megtörtént egy igen furcsa eset, amelyet átiratában szintén felhozott a panaszok jogosságának bizonyítására:

— Csütörtökön, a hó másodikán, — így szól az átirat — Aradon járt Láncoz Leó v. b. t. a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökgazdatis. Fogadtatására a kamara ünnepélyt rendezett és az arra szóló meghívókat már kedden délután három órakor feladtuk a főpostán. Biztosra vettük, hogy azokat másnap, szerdán reggel mindenki megkapja. Csütörtökön, kevéssel az ünnepély kezdete előtt tudomásunkra jutott, hogy egyesek nem kapták meg meghívóikat. Kénytelenek voltunk telefonon felhívni az összes meghívottakat és legnagyobb álmétkedésunkra azt konstataáltuk, hogy a legtöbben csak csütörtökön kapták kézhez a meghívót, míg voltak olyanok is, akik egyáltalán nem kapták meg. Megjegyezzük még, hogy a meghívottak valamennyien a város főutcáiban lakó, általánosan ismert emberek voltak.

— Az expressz levelek kezelése körül is bajokat tapasztaltunk. Azelőtt esti háromnegyed kilenc óráig felvettek a főpostán expresszlevelet, és azt még a fél tizkor induló vonatokkal továbbították. Mióta az új rendszer életbelépett, a főpostán telvezzik ugyan este kilenc az expresszleveleket, de a fél nyolc után érkező feladókna megmondják, hogy azt csak másnap továbbítják.

A táviratkézbesítés lassúságát is szóvá tette a kamara átiratában. Előfordult például, hogy a Marta automobil-gyárnak feladott dringend táviratot, amely már jóval délután három óra előtt Aradon volt, a gyár csak hat óra után kapta meg.

Siket Traján főigazgató a kamara átiratának vétele után azonnal leküldötte Aradra Rákóczy Mihály postatanácsost, aki szigorú vizsgálatot indított a felhozott panaszok ügyében. Megfogják állapítani, hogy kinek a hibájából történhetett meg az, hogy a kedden délután három órakor feladott meghívókat az Aradon lakó és általánosan ismert címzetek még csütörtök délelőtt sem kapták meg. A táviratkézbesítés lassúságán is enyhíteni fognak, amennyire csak lehetséges, a kézbesítési létszám szaporításával. Kerékpár gumikat azon-

ban lehetetlen beszerezni és így a legtöbb kézbesítő szentül is csak gyalog járhat, ami főoka a táviratkészítés lassúságának. Az expressz levelek körül tapasztalt bajokat már megszüntette a tanácsos. A főpostáról este kilenkor indul ki az automobil, amely a pályaudvarhoz viszi a leveleket és így néhány perccel kilenc óra előtt feladott leveleket a főposta köteles még aznap továbbítani.

Remélhető, hogy szentül nem fognak olyan sűrűn panaszok felmerülni a posta működése ellen. De ha mégis előfordulnának olyan hibák, amelyek a háborús viszonyok mellett is nyilvánvalóan elkerülhetők, a kereskedelmi és iparkamara mindig készséggel vállalkozik rá, hogy a posták orvoslása érdekében közbelép.

Az uszorások királya.

(Hirdetés eltűnt váltókról.)

Tükrölt tudósítás.

Berlin, dec. 10.

Néhány nap előtt egy rövidke hír jelentette a berlini lapokban, hogy Pariser Henrik hagyatékából, a Büchler-strasse 13. számú házból váltók és egyéb okiratok tűntek el és figyelmeztettek mindenkit, nehogy ezen papírok ellenében valamely összeget kifizessen. A szerény kis hirdetés mögött Berlin erkölcs-történetének egyik legsötétebb fejezete húzódik meg.

Ki volt ez a Pariser Henrik? Mielőtt, mint milliomas, örök nyugovóra tért volna, a főváros központjában tisztelet volt, amelyet ő szerényen bérkereskedésnek nevezett, de amely valójában a legnagyobb szabású „nyakkendőgyár” volt Berlin történelmében. Pariser nem volt egyike a számtalan uszorásnak, ő kiemelkedett a sorból és teljes joga volt az uszorások királya címre. Apró dolgokkal, legalább is pályája végéig nem foglalkozott Pariser. Üzletfelei a legjobb körökhöz tartoztak és többnyire előkelő és gazdag emberek fiaik voltak, akik nem tudták az otthon kapott pénzzel eléget dorbézolni. Ha nagy örökségre volt kilátásuk, akkor Pariser bácsi baráti szíjjel segítette rajtuk. Baráti szíjjal, de nem ingyen. Nem mintha nagyon nagyigényű ember lett volna. Beérte 25%-kal három hónapra, tehát egy évre 100%-kal, ami mindenesetre több a bankkamatlábnál és több a legjövendelmesebb tiszteletnél.

Különösebb biztosítékokat nem kért. Elég volt a név, a rang, vagy egy jól szabott kabát és a megszorult emberrel szemben még a mentőangyal játszott. Emellett nagyon óvatos volt üzletfeleinek megválogatásával. Ha néha vonakodott is egy-egy apró könnyelmű fia adósságait kifizetni és így Pariser el is vésztette a tőkét, a kamatjával együtt, azért az évek során mégis roppant nagy vagyont, sok milliót gyűjtött. Az utolsó években már sok szórakozóhelyen fordult meg, mint magánember, akkor már kezdett magának élni, visszavonult az üzlettől, illetve csak olyant fogadott el, amely minden veszély nélkül nagy hasznot hozott.

Az öreg Pariser, aki pazar eleganciával öltözve mindenütt látható volt és igen sok előkelő szalonba is bejárása volt, a múlt évtizedben legismertebb embere volt Berlinnek. Még most, halála után is beszéltet magáról.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KÖZLÖNY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Arad város és a tanfelügyelő harca.

(A közigazgatási bizottság a kilenc órai iskolanyitás mellett. — Felelőbeszés a kultuszminiszterhez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 10.

Arad város közigazgatási bizottsága ma rendkívüli ülést tartott, melyen a maga részéről elintézte azt a konfliktust, mely a községi és állami elemi iskolák gondnoksága és a tanfelügyelő között a kilenc órai tanítási kezdés miatt kitört és helyt adva a gondnokság elnöke, Málék Lajos dr. részéről beadott felelőbeszésnek, kimondotta, hogy a Fűrj- és Gisella-utcai iskolákban is a tanfelügyelő utasításával ellenkezően kilenc órakor kell kezdni a tanítást. Kéhrer Károly tanfelügyelő az ülésen bejelentette, hogy ez ellen a miniszterhez felelőbeszést és a törvény értelmében a felelőbeszést huszonnégy órán belül be is nyújtja.

A rendkívüli ülést négy órakor nyitotta meg Varjassy Lajos polgármester. Múltán bejelentette az ülés egyetlen tárgyat, melynek épen sürgősségére hívta össze a rendkívüli ülést, Kéhrer Károly királyi tanfelügyelő kezdeti referációjához. Jelentését annak előrebocsátásával kezdte meg, hogy tisztán és kizárólag rideg tárgyilagosság mellett fog az ügyben, úgy mint eddig, továbbra is maradni. Ezután részletesen ismertette időrendi sorrendben azokat a határozatokat és szabályokat, melyeket az Aradi Közlöny közleményeiből már jól ismerhet a közönség. A kilenc órai tanítási kezdést még 1908-ban határozta el a gondnokság a téli hónapokban ezt mindmég be is tartották az iskolák. Mint minden téren, úgy a népiskolák életében is a háború nagy változásokat idézett elő. Nemcsak azért, mert a tanítószeg nagy része hadbavonult, hanem azért is, mert az iskolák egyrésze kórházaknak felhasználván, a tantermek is alaposan megfogytak. Nagy bajt okoz csak magában véve az is e mellett, hogy nincs olyan iskola, melynél ne lenne hét féle különböző hitoktatás. Sok iskolában a tanítás csak minden másodnapon lehetséges. Így van ez a Gisella-utcai és a Fűrj-utcai iskolákban. Egy osztálynak reggel 8-tól minden másodnap volt délelőtt tizenegy óráig és azután délután kettőtől négy óráig tanítása. Másnap aztán más osztályok kerülnek a sorra. A kilenc órai kezdéssel a tanítást tizenkét óráig kellett meghosszabbítani. Így az iskolától nagy messziségre lakó tanítók és gyermekek kénytelenek hazarohanni és bekapni ebédjüket és már is indulhatnak vissza az iskolába, nehogy elkéssenek. Sokan vannak ebből a két iskolából olyanok is, akik valamelyik népkonyhában ebédelnek, ahol az ebédet pontosan tizenkét órakor találják fel és ha valaki későn érkezik, az elesett az ebédől. Szóval ilyen és ezekhez hasonló bajok voltak tavaly akkor, amikor a háború kitört és től idejére behozták a kilenc órai kezdést. Már ekkor látta ezeket a bajokat, de felelőssége tudatában kénytelen volt a tanítóknak megengedni, hogy a heti tanórák számát redukálják. Ennek azonban igen keserű következményeit kellett az év végén tapasztalnia. A tanítók hat órával redukálták a tanórákat és ennek következtében az eredmény igen gyenge volt. Most, amikor a két iskola vezetősége asszal a kéréssel fordult hozzá, hogy az előadásokat továbbra is nyolc órakor kezdhesék, vagy helyt kellett adnia ennek a kérésnek, vagy ismét engedélyt kellett volna adni az órák redukálására. Az elmúlt

tanév tapasztalatain okulva így rendelte el a nyolc órai kezdést.

Mikor ezt elhatározta, akkor azt is figyelembe vette, hogy a gyermekek kilenven százaléka proletár családból kerül ki. Ezek a családok, miután a családfő korán munkába megy, az egész család korán reggel már hat órakor kel fel. S bizony a szegényebb családoknál arra aligha telik, hogy külön a szülőknak és külön a gyermekeknek melegítsenek reggelit. Így egyszerre reggelizik az egész család és egyszerre kerül az utcára. Akkor a gyermekek megkezdik csatangolásukat a külváros utcáin. S ha az iskolában kilenc órakor kezdődik a tanítás, akkor, mit csináljanak egyebet, mert az iskolákat a tanítás megkezdése előtt csak legfeljebb egy fél órával nyithatják ki, félkilencig nincs meleg hely a gyermekek számára. Sajnálja a múltkorai ülésen elhangzott interpellációt, hogy a Gisella-utcai elemi iskola előtt reggelenkint nagy csoportokban várják a gyermekek az iskola kapuinak megnyitását. Ezt maga is több ízben látta és ezekről a gyermekekről beszélt. Megemlíti még, hogy amennyire bírta kerülte az összejáratásokat. Ez onnan is látszik, hogy csak ennél a két iskolánál nem hagyta jóvá a gondnoksági intézkedést. Végül kijelenti, hogy a közigazgatási bizottság döntését nem tartja ebben a kérdésben illetékesnek. Viszont a határozatának meghozatala eminens joga, sőt kötelessége volt, mert a tanítási szervezet értelmében a tanórák rendjét csakis a tanítószeg határozhatja meg és a tanítási eredményért csakis ő, a tanfelügyelő a felelős. Ő tehát kötelességét teljesítette.

Varjassy Lajos polgármester első sorban kérdést intézett Jegessy Károly dr. főügyészhez a közigazgatási bizottság illetékeségének megállapítása dolgában. Jegessy és Steinhardt Mór dr. felszólalása után a bizottság megállapította, hogy a felelőbeszés tőlőt döntésre illetékes.

Ezután Málék Lajos dr. szólalt fel. Távosnek tartja azt a felfogást, hogy kétféle gyermek van. A gyermekek között különbséget tenni — mondotta — nem kell. És ha az élet tesz, akkor nekünk azt ki kell egyenlíteni. A gondnoksági határozat végrehajtásához ragaszkodik.

Tisch Mór dr. főorvos egészségügyi szempontból föltétlenül előnyösebbnek tartja a kilenc órai kezdést. Múltán ezt a gondnokság behozta, határozottan megállapítható, hogy a járványos betegségek a gyermekek között apadtak.

Ezután Steinhardt Mór dr. szólalt fel. A legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg a tanfelügyelő referációjáról, mely igazán szigorú tárgyilagossággal, kimerítően informálta a bizottság tagjait a tárgyról. Azonban ő is a kilenc órai kezdés híve, épen a proletár gyermekek érdekében. Hogy ne csatangoljanak a gyermekek kilenc óráig, annak az a módja, hogy megkeresik a polgármestert az iskolák korábban való megnyitása érdekében.

— El kell hinnünk — mondotta — és a legnagyobb lojalitással el is hisszük a tanfelügyelő urnak a tanév gyenge eredményére vonatkozó jelentését. De ez csak a gyermekek bizonyos százalékára mondható. Mert az Aradmesebb gyermekek pótolni fogják a veszítettakat. És ha nem, akkor sincs egy egész generációról szó, csak egy kis procentról, mely a háborús tanévek súlyosságát a felsőbb osztályokban pótolhatja. A gondnokság felelőbeszésének, már csak a tisztí főorvos véleménye alapján is helyt ad.

Jegessy Károly főügyész ezután azzal a közvetítő indítvánnyal lép a bizottság elé, hogy miután a Fürj-utcai iskolánál fenntartó mizériák miatt maga is lehetetlennek, vagy károsnak tartja a kilenc órai kezdést, a szavazás feltételénél adja fel az elnöklő polgármester úgy a kérdést, hogy itt nyolc órára határozza a bizottság a kezdést, míg a Gizella-utcai és a többi iskolánál kilenc órára.

Többek felszólalása után a polgármester szavazásra tűzte a kérdést, hogy helyt ad-e a bizottság a felelősségnek, vagy nem. A bizottság a felelősségnek, mely a kilenc órai kezdéshez köti a Fürj- és a Gizella-utcai iskolákat is, helyt adott.

A tanfelügyelő a döntés meghozatala után bejelentette, hogy a határozatot a kultuszminiszterhez megfelelőbbé.

Százezer emberre olvadt a szerb sereg.

(Montenegróról lemondott az entente. — Sarrail tábornok visszahívását kéri.)

Távirati tudósítás.

Berlin—Szófia—Hága, december 10.

Londonban a párisi haditanács hosszú időtartama növeli a pesszimizmust. Általános az a vélemény, hogy Montenegrót és Albániát előbb megazálják a központiak, mint az orosz segítő sereg megérkezése.

Sarrail visszavonul a balkáni kudarcából.

Szaloniki. A Thos jelenté: Sarrail tábornok és az expedíciós hadsereg vezérkara között nézeteltérések merültek fel. Sarrail Párisban visszahívását kérte. A szaloniki kalandot is befejezettnek tekintik a csúpan az okoz nehézséget, hogy az expedíciós sereget visszahívják, anélkül, hogy presztizsát el ne veszítse.

Százezer szerb katona Albániába.

Amsterdam. A Daily Telegraphnak jelentik Szalonikiból: Szerb tisztok beszélik, hogy mintegy százezer szerb harcos vonult vissza Albániába, akik kipihenvén fáradalmaikat, újult erővel veszik fel a megkezdett harcokat.

Joffre a Balkánon.

Gent. A svájci lapoknak Párisból jelentik: Joffe a legközelebb a keleti frontra utazik. A kamarában a képviselők a Caillaux csoport interpellációját várják, mely felvilágosítást fog követelni a mindinkább veszteségteljes balkáni expedícióról.

A szerb csapatokat hajón Szalonikiba viszik.

Szaloniki, december 10. Szerb tisztok azt mondják, hogy négy szerb hadosztály visszavonulási útján elérte Durazzót. Ott angol gőzösökre szállítják a Szalonikiba viszik őket. Innen azután vasúttal Ghevghelibe küldik a csapatokat.

Bern, december 10. A Monastir körül harcolt szerb seregek a knovo-maloviszta-resna-ochridai vonalon Albánia felé vonultak vissza. Az a terv, hogy kelet felé menjenek, hogy a francia-angol seregekkel egyesülhessenek, kivételesen volt. A Ghevghelibe vezető utak most egészen járhatatlanok és az 50 kilométert, mely a szerb seregeket Ghevghelitől elválasztotta, az egészen kimerült csapatok nem bírták volna megtenni.

Bern. A Corriere della Sera haretéri tudósítója, Fraccaroli, megrázóan érdekes tudósításban számol be a monastiri kapituláció után kö-

vetkezett izgalmakról. December 4 én — írja — együtt jutottam a Montenegró felé induló szerb néppel. Egyik borzalmas látvány a másik után. A katonák közül sokan tehetetlenül leroskadtak a hóba. A menet vonult tovább a otthagya őket a pusztulásnak. Körülbelül százezer emberre becstük azokat a szerb katonákat, akik albán, vagy montenegrói területre el bírtak menekülni. Fraccaroli megjegyzi: „A szerb hadsereg ma már csak kísértet, mely szétfoszlik a ködben.”

Montenegrót sötétben hagyják a franciák.

Genf, december 10. A La Suisse jelenté Cettinéből: A Société Franco-Montenegrine amely Montenegró vízi erőinek kihasználására alakult hatvan millió alaptőkével és egymaga intézi az ország vizellátásának és villanyvilágításának ügyeit a francia követéségtől bizalmas értesítést kapott, hogy értékeit helyesze biztonságba. Az értékeket Antivarin át máris Olaszországba szállították és megkezdődött a nagyértékű motorok és egyéb gépberendezések leszerelése. Így Montenegró rövidesen világitás és vízművek nélkül marad, Montenegrót sötétben hagyják a franciák.

A franciák visszavonulása.

Milano, december 10. A Secolo szalonikii értesülése szerint a franciák minden hadianyagot a strumicai pályaudvarról és a demirkapui szorosból elszállították és Demirkapu vasúti állomására, valamint a közelben levő hidat elpusztították. A sebesülteket a franciák Ghevgheliből Szalonikiba szállították.

Athén, december 10. A Reuter-ügynökség tudósítója hivatalos görög forrásból értesít, hogy az angol és francia csapatok folytatják visszavonulásukat a görög határ felé.

Rotterdam, december 10. A Reuter-ügynökség tudósítója jelenté Szalonikiból december 4-éről: A bolgár offenzíva főleg a strumicai vasúti hid ellen irányult, mert az az egyetlen átjáró a sebesvízű Vardar. Ezen a ponton heves harc fejlődött ki a bolgárok, a szávok és az idegen légiók csapatai között. A franciáknak és angoloknak erről a vidékről való visszavonulásának már nem volt tanuja a Reuter tudósítója.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbéli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Pénzbőségünk

nem gazdagság.

(Teleszky gazdasági téren meglepetéseket jósol. — A képviselőház ülése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, december 10.

A nagy beszédek elhangzottak a már e mai napon konstatalható, hogy az indemnitás vitája megérett a befejezéshez. Bár még elhangzik egynehány kiválóan érdekes beszéd, az érdeklődés mégis a már elhangzott beszédek felé igazodik a vezértéma a német kancellárnak tegnap elmondott nagy beszéde volt.

A mai ülés első szónoka Sztérényi József Ausztriával való kiegyezésünk, a Németországgal és a balkánnal való jövőendő gazdasági kapcsolat beszédjének a gerince.

Hétféltől kezdve a bizottsági jelentéseket tárgyalja a Ház. A földgázszerszűrésnél nagyobb vitára készül az ellenzék. A földgázszerszűrés valószínűleg csütörtökön kerül napirendre.

(Sztérényi iparunk jövőjének biztosításáról.)

Beöthy Pál elnök 10 óra 50 perckor nyitotta meg az ülést.

Az első szónok Sztérényi József, aki utalt arra, hogy az indemnitás megszavazását is kénytelen politikai kérdésnek tekinteni és így ellene szavazni. Konstulálja, hogy az egész országban nagy az alkakeredés a kormány gazdasági politikája miatt. Rámutat az adminisztráció közömbösségére, a városi lakosság érdekeinek elhanyagolására, a vasutak szállítási mizériáira és azokra a károokra, amiket a beruházások elmaradása okozott. Hivatkozik a hadseregszállítások körül való igazságtalanságokra, amelyek elsősorban a kisiparosokat sújtják. A Házban buzdították a magyar ipart és kereskedelmet, hogy a megújírt területen igyekezzenek magának tért hódítani. Ezt meg is próbálta, de a katonai kormányzat sajnálatára közölte az illetőkkel, hogy addig nem tehet semmit, a míg a magyar királyi pénzügyminiszter el nem intézi a kiviteli kontingensek dolgát és addig, a míg ez meg sem történt, csak az osztrák pénzügyminiszter által engedélyezett kivitel jöhet létre, a mi viszont azt jelenti, hogy az osztrák ipar ismét elfoglalja a megújírt területeken azt a helyet, a mely nekünk is juthatna.

Teleszky János pénzügyminiszter elismerte, hogy gazdasági téren vannak bajok, de ilyenek minden hadviselő államban vannak. A bajok egyrésze a kormány intézkedésével kapcsolatos, de a bajok összességéért még nem a kormányt terheli a felelősség. Közigazgatásunk emberfeletti munkát végez, méltatlan és jogtalan tehát a hatóságok megtámadtatása. A háborús jóvédelmek megadóztatását még nem vihették keresztül, mert ez a kérdés alapos tanulmányozást igényel. A mostani pénzbőség nem gazdagság, gazdasági téren nagy meglepetések várhatók. Védelmébe veszi a bankokat, amelyeknek működését a közönség indolenciája meghiúsítja. Kéri az indemnitás megszavazását.

Az elnök az ülést egy órára felfüggeszti. Délután négy órakor Szász Károly elnök újból megnyitja az ülést.

Hreljovanics Guidó a horvátok nevében kijelenti, hogy Tisza tegnapi nyilatkozata megnyugtatta őket.

Sághy Gyula azt kívánja, hogy az Ausztriával való megegyezésnél önállóságunk jobban biztosítsa. Az általános választójog kérdésében erről a nemzetet megnyugtató novallát kér.

Krolop Hugó szerint a drágaságnak a mezőgazdaság az oka.

Huszár Károly a háboru alatti kormány-működést kritizálja, felsorolja a mulasztásokat és különösen bírálja a hadsegélyezést. Határozati javaslatában követeli, hogy az esetleges csatládjai a hadsegélyt a háboru végéig megkapják.

Elnök az ülést délután 6 órakor bezárja és kihirdeti, hogy holnap déli szünet nélkül az indemnitás tárgyalását folytatják.

Anglia a katasztrófa felé megy.

(Berestord lord támadása a kormány ellen.)

Fővárosi tudósítónktól.

Rotterdam, december 10.

Berestord lord tengernagy a Timeshez írt leveleiben a kormányt ostorozza határozatlansága miatt, amelyet politikája terén mutat és azért, mert a hadvezetőségtől nem kér tanácsot. Háborúban a politikát a flotta és a hadsereg írja elő, azonban a hadvezetőséget nem kérdőzték meg, hogy van-e arra való lehetőség és hadianyaga, hogy a kormány különböző politikai céljait megvalósíthassa. Ennek az lett a következménye, hogy mindentűt katasztrófák érték Angliát. Minden vonalon észrevehető a határozatlanság, habozás és a halogatás, pedig a háború gyors, határozott és pontos cselekvést követel. Egy év is el fog múlni, míg az új rekruták a frontra lesznek küldhetők, pedig a veszedelem, mely a birodalmat fenyegeti, napról-napra növekszik. Ha mi továbbra is csak habozunk, végződik a levél, anélkül, hogy egyetlen kérdésben is szilárd elhatározást tennünk, akkor reménytelenül a katasztrófa felé megyünk.

Négy millióra emelik az angol hadseregek létszámát.

London. A Times jelenti: Asquith miniszterelnök a jövő héten a parlamentben törvényjavaslatot fog előterjeszteni, hogy a hadseregek létszámát négy millióra emeljék. Együttal közölni fogja lord Derby toborzó tevékenységének eredményét is.

Új színes francia sereg.

Genf, december 10. A francia szenátus hadügyi bizottsága elhatározta, hogy a kormánynak egy második nyugatafrikai bennszülött hadsereg alakítását fogja javasolni.

Take Jonescu az elmaradt román beavatkozásról.

(A Bratianu-kormány és ellenteljei.)

Váprati tudósítás.

Bukarest, december 10.

Az ellenzék a kormánynak minden áron nehézségeket akar támasztani, azonban ez sehogysem sikerült. A többség Bratianu mellett tart ki. Take Jonescu interpellációt jelentett be a kamarában, hogy mért nem avatkozott be Románia akkor, amikor Szerbiát megtámadták. Bratianu kijelentette, hogy ezt tudta előre s az interpellációra nem fog válaszolni. Jonescu csupán a hangulatkeeltés érdekében interpellál. A szenátus legutóbbi ülésén Jonescu kérdést intézett a hadügyminiszterhez, hogy miképpen intézkedett az ellen, hogy a magasrangú katonatiszteket a külföldi ügynökök meg ne vesztegethessék. A többség a gyanúsítás ellen élénken tiltakozott.

A oroszofil román lapok vergődése.

Bukarest. Néhány nap óta az Epoca, az Adeverul, a Dimineasa és a többi oroszofil román lapok csökkentett oldalszámában, kisebb terjedelemben jelennek meg, mert nem tudnak a gyáráktól papírt kapni. Mille Konstantin, az ismert képviselő és hece-újságíró lapjában rámutat arra a körülményre, hogy azok a lapok, amelyek barátságosan viselkednek a központi hatalmak iránt, most is teljes terjedelmükben jelennek meg és azzal vádolja a papírgyárakat, hogy a központi hatalmak szolgálatában állanak és a

papírzállítási korlátozásaival a oroszofil propagandának akarnak ártani.

Füfetlenek a román vasúti kocsik.

Bukarest. A román államvasutak igazgatósága, a sajtó útján figyelmezteti az utazó közönséget, hogy az utazásra jó melegen öltözzenek fel, mert kocsz hiányában a vasúti kocsikat egyrészt lignittal kénytelenek fűteni, másrészt a vasúti kocsik egészen füfetlenek, mert neha az igazgatóság mindent elkövetett a hiány kiküszöbölésére, nincs elegendő kályha a kocsik fűtésére.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

London. A Timesnek jelenti Párisból: Ok van annak feltevése, hogy a szövetségesek haditanácsa elhatározta, hogy a szaloniki expedíciót semmi körülmények között sem hagyja abba.

Páris. A kamarában Briand miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány sem nyilvános, sem titkos ülésen nem tartja kívánatosnak Joffrenak főparancsnokká történt kinevezéséről nyilatkozni. Az interpelláció bizalmatlanság jele. A kormánynak a parlament együttműködésére és bizalmára van szüksége. Vagy hisznek a kormányban, vagy felszólítják és átadja a helyét másnak.

London. (Hivatalos.) Kitchener és Grey tegnap Párisba utaztak, hogy a francia kormánnyal tanácskozzanak.

Genf. A Temps szerint több albán vezér Novibazárba ment, hogy tárgyaljanak Wied herceggel, hogy közösen Esszád pasa ellen mozgalmat szervezzenek.

Lugano. Hir szerint Péter király és a szerb kormány Olaszországba szándékoznak menekülni. Számos szerb család Angliában és Franciaországban keres menedéket.

— Kiténtetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király az ellenséggel szemben vitéz magatartásukért Vlad Sándor és Visti Sándor Valér 33. gyalogezredbeli századosokat a hadiétkiményes katonai érdemkereszt harmadik osztályával tüntette ki.

— Bevonuló kereskedők karácsonyi szabadsága. Budapestről jelenti: Értesülésünk szerint a honvédelmi miniszter keres módot arra, hogy azoknak az önálló kereskedőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, akiknek december 15-én be kellene vonulniuk, karácsonyig, esetleg ujévig szabadságot adhasson. Döntés eddig nincsen, de a jövő hét elejére mindenesetre meg lesz és már ma biztosra vehető, hogy a miniszter a lehetőség szerint teljesíteni fogja a kamaráknak a kereskedelmi miniszter útján eléje terjesztett kívánságát.

— Nem rekvirál lapot az angol kormány. Amsterdamból jelenti: Egy liberális angol képviselő kérdést intézett Asquithoz, vajjon a kormány hajlandó-e a Times rekvirálni, hogy a háború tartamára hivatalos lapjává tegye. Asquith tagadó választ adott, kijelentvén, hogy a kormánynak elég gondot ad mostani felelőssége és nincs arra szüksége, hogy új terheket vegyen magára.

— A háború grafikai képe. A németek nemcsak békében, hanem a háborúban sem feledkeznek meg a rigorózus pontosságról, e mindent felmérő, számontartó, csoportosító megvizsgálásról és százféle statisztikát, grafikont állítottak már össze a háború eseményeiről, hódításokról, kilőtt lövedékek számáról, halálzásáról, sebesültek százalékos gyógyulásáról, foglyokról. Igen érdekes és tanulságos az a grafikon, amelyben egy berlini lap most a különböző harcatereken tett elleneséges területfoglalásokat ábrázolja. A nyugati harcateren — mint a grafikai ábra mutatja — a háború két első hónapjában francia és belga területekből mintegy hetvenezer négyzetkilométert foglaltak el a németek. A múlt év októberében ötvenegynéhány ezerre csökkent az elfoglalt terület és azóta (kerék tizenhárom hónap óta) változatlanul meg is tartották ezt a földet a német csapatok, amíg a grafikon egyenesen ítélt „görbéje” igazol. Ezen ekkora — ötvenezer és még valami négyzetkilométer az a terület, a melyet idén október-november hónapján a Balkánon elfoglaltak a szövetségesek. Igen érdekes az orosz hadsereg területfoglalását ábrázoló görbe. A vonal azt mutatja, hogy a múlt év augusztusában mintegy 10.000 négyzetkilométert hódítottunk és azt az orosz földet egészen októberig meg is tartottuk kisebb-nagyobb hullámzásokkal. Október hónapjától kezdve azonban egyre mélyebbre hanyatlott az orosz hódítási görbe: november elején már a zérus alá süllyedt — vagyis elvesztettük mindent, vagy legalább is az oroszok többet vettek el a mi földünkől, mint mi az oroszoktól. Január végéig tartott ez a depresszió. A grafikon vonala szemléltetően mutatja nagy tavaszi offenzívánkat: március elején már ki van egyenlítve a hódított területek különbsége és ettől kezdve a hódításokat ábrázoló görbe egyre merészebben száll fölfelé. Márciusban, áprilisban, májusban még lassu az emelkedés, de június elején már 50.000 négyzetkilométer orosz föld „előnyünk” van, június közepén már elértük az első százezer négyzetkilométert, augusztus végén pedig már kétszáz ezerre, szeptember végén pedig háromszáz ezerre nökött a foglalás. Havonként száz ezer négyzetkilométer! Októberben még egy kisebb előrelendült a foglalás; azóta — mint a grafikon egyenes vonala mutatja — az orosz fronton is álló harc folyik. Passzív eredménynyel csak az orosz fronton dolgozunk: néhány ezer négyzetkilométer területet feladtunk és ezen a vonalon tart az álló harc. Valamennyi harcateret összevéve: több mint négyeszezer kilométer az a terület, amelyet a szövetségesek az elleneséges — belga, francia, orosz, szerb és montenegrói földből elfoglaltak.

— Amerika a monarchia new-yorki főkonzula ellen. Hágából jelenti: Az amerikai kormány Nuber Sándor new-yorki osztrák-magyar főkonzul visszahívását követelte. Ismeretes, hogy Dumba nagykövetet hasonló módon távolította el Amerika.

— A református templomban folyó hó 12-én, vasárnap délelőtt az istentisztelet kivételesen háromnegyed kilenc órakor kezdődik. Ez alkalommal Marjay Géza tábori lelkész fog prédikálni. Az istentiszteleten részt vesznek az Aradon tartózkodó református katonák.

— Adományok. Az Aradi Közlönyhöz ma a következő adományok érkeztek: Bolyos István Aradról 10 korona és Hesz Erzsébet Lőkősháza 5 korona a vak katonák részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— A hadimunkások elbocsátása. Budapestről jelentik: A hadfelszerelési gyárakban dolgozó munkások között sok a panasz, hogy egyes gyárak minden felmondási idő nélkül bocsátják el alkalmazottaikat. A panaszok szerint a gyárak vezetőségének az a fölfogása, hogy nekik jogukban áll a munkásokat visszartartani, ha azok el akarnak menni, de a munkásokat bármikor elbocsáthatják. Most egy lakatossegéd pert indított egy vasáruháros ellen, mert felmondási idő nélkül bocsátotta el a munkából. Az ügyet a minap tárgyalta a budapesti törvényszék főlebbviteli bírósága, amely úgy döntött, hogy a gyárosnak, noha hadfelszerelési munkát teljesít, meg kell tartania az ipartörvénynek a felmondási időre vonatkozó rendelkezését. Kötelezte a gyárost, aki arra való hivatkozással bocsátotta el a munkást, hogy a hadseregszállító és gyártó katonai felügyelet alatt van, hogy a felmondási időre járó reunkabért fizesse ki. Az ítélet megokolása szerint a gyáros kifogása nem helytálló, mert az a tény, hogy üzemét hadifélelme veszig igénybe, nem jogosítja fel és nem munkaadót arra, hogy a törvényben részletesen okokot kívül alkalmazottait felmondás nélkül elbocsássa. Az ítéletet elvi jelentőségénél fogva a bíróságok hasonló esetekben alkalmazni fogják.

— Milyen az amerikai divat? Chicagóban most nyílt meg az ismert newyorki női divatháznak, a Lucile-nek fiókja. A Lucile-lady Duff-Gordon vezeti, aki Chicagóban valólagos palotában mutatja be új ruha-kreációit, amelyek csaknem kizárólag milliárdosok számára valók. Hatalmas fogadósobákban és egy valólagos hangversenyteremben mutatják be a chicagói Lucilepalotában lady Duff-Gordon új toaletjeit. Az új toaletteken — mint szaklapok írják — a karosú foille, magas mellszabás, a harangalakú ujjak és széles, bőszoknyák a jellemzők. Lefelé hajló vállszabás, az 1880-as évek Liedermayer stílusához hasonló szoknyaforma uralkodik. Az estélyi és fes köztűmök aljai azonban klasszikus szabásúak és teljesen takarják a epőt, a délutáni, utcai és táncruhák viszont annál rövidebbek. — Lady Duff-Gordon előszeretettel ad ruhának poétikus és szokatlan neveket. Bemutatót például egy ruhát, amelynek „Keringóné” nevet adott. Fehér és sötét túlból készült és hét egymás fölé boruló egyre rövidebb és rövidebb szoknyából áll. A „Csillagtalan éjszaka” nevű köztűm már komolyabb: fekete bársony az anyaga és panierszabású alja, hosszú uszályban végződik. A vállak szabása lefelé hajlik, a derék kivágása elől kerek, hátul hegyes, az ujjakat pedig alig tizenöt centiméteres bársony-csokor helyettesíti. Feltűnést keltett még a Lucile-ház megnyitásán egy kínai-stílusú szürkeselyem kalap, amely valószággal egy felfordított vederről emlékeztet, Lady Duff-Gordon divatháza most a francia divatruházak amerikai behozatalát veszélyezteti, mert a yankee milliárdosok mind a Lucile próbatermeite rohannak.

— Kukorica-sőr. Bécsből jelentik: A sárgaszemű szörnyeteg, a lisztje révén alaposan meggyűlölt tengeri, egyre újabb utat keres az érvényesülésre és mindenképpen azon van, hogy mindennapos találkozásunkban helyet szorítson magának. A ganca, málé és egyéb káros alakulatok után immár nem szilárd, hanem csapfojós állapotban igyekszik gyomrukba férkőzni: erre vall legalább a schweichati sörgyár hivatalos híradása, amely szerint az árpahányval küzködő osztrák gyár most kukoricából igyekszik valami sörfélést gyártani. A gyár szerint az eddigi kísérletek bízatók, határozott ítéletet azonban csak télv mulva mondhat, amikor már minden eriedési és hűtő processuson átesett a nagy ambiciójú kukoricale.

— A tengeri készletek összeírása. Budapestről jelentik: A földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy december 26-áig az egész országban az összes tengeri-készletet bejelentsék.

— A katolikus kör ügyvezető alelnöke. Az autonóm katolikus kör választmánya a mai napon tartott népes gyűlésén Gyulányi Rezső alelnököt a kör ügyvezető alelnökévé választotta meg.

— Francia békeajánlat távirati uton. Párisból jelentik: A beauvaisi posta- és táviróhivatalban, mint a Figaro jelenti, néhány nap előtt óriási izgalom uralkodott. A postafőnökség elrendelte, hogy egy táviratot, amelynek Godet az aláírása, ne továbbítsanak, hanem adják át a katonai hatóságoknak. A titokzatos sürgöny szövege ez volt:

Felajánlom Bourgognet vagy Champagnet.

Azt hitték, hogy hazafutás történt, sürgönyben adják el a hazát, sürgönyben tessék meg a békeajánlatot és a sürgönyt egy miniszter küldte. A sürgönyt Saint-Quan l'Aumene nevű kis helységben adták postára, hol azonnal nyomozni kezdtek. Kiderült, hogy a titokzatos Godet a község polgármestere, aki a háború kitöréséig lakoskedő volt és még most is nagy faraktára van. Egyik vevője fordult hozzá azért és ő a kereskedelmi szokás szerint a táviratban csak a fa származási helyét jelölte meg. Az információk beérkezése után csakhamar eltűnt az izgalom a beauvaisi postán. Megtudták, hogy Franciaország mégis folytatja a háborút.

— A zsemle alkonya. Ismét bucsuzunk. Ezúttal a zsemletől, a zsemletől, a mely már amúgy is olyan kicsi volt, hogy már-már alig látszott meg. Régi diák időkben ha valakit két napos „bosnyákkal” fejbeverték, kész volt a „halált okozó súlyos testi sértés.” De aztán sorvadásba esett a zsemle. Sorvadt, sorvadt, ami mértékben duzzadt a pékek zsebe, sorvadt, sorvadt s ma, mára már egész elfogyott. Eltűnt, megszűnt, nincs zsemle. Kávéházban nem tessék elcsúszni a kosarat, hogy tizet végigropogtassunk markunkban, míg végre elhatározzuk, hogy még is inkább kalácsot eszünk, otthon reggelizéshez nem mártogathatunk kiflit a kávéba, megesszünk a „prézli” ügyis, mint a rántott-csirke együttthátja. Addig szidtuk a zsemlet, míg most barátságban itthagytuk bennünket. S a kávéházi asztalon a csulfán ott hagyott helyet a tóher kenyér foglalta el. Csak a főpincérek örülhetnek, mert a jövőben Stammgast ur nem mondhat be majd — négy kiló helyett egyet. Legfeljebb egy kenyeret — három helyett.

— Mit irnak a magyarokról Szófiában. A legutóbbi szófiai lapok szeretettel foglalkoznak a magyar vitézséggel. A Mir cikksorozatban ismerteti a magyar katonák hősiességét, főként a honvédekét és konstatálja, hogy először magyar honvédek találkoztak a bolgár sereg járőrével s azt írja, hogy mi magyarok vagyunk Európában egyetlen rokonaink. A Dnevni Novini a magyarországi bolgárokról ír s megállapítja, hogy kivándorlókkal sehol olyan jól nem bántanak, mint Magyarországon a bolgárokkal, akik itt vagyont szereznek és a hatóságok még a nyelvük s nemzetiségüktől sem akarják megfosztani. Dicséri Tiszát és Pancev Dorefit s telemlíti, hogy Ferdinánd bolgár cár magyar volt, leghibebb bántja a magyaroknak, akik szeretik a bolgárokat. A Narodni Prava a magyar-bolgár gazdasági szövetkezés mellett agitál s a balkáni béke zálogát abban látja, ha a két nemzet szomszédja lenne egymásnak, mert ez érefal-ként védene minden támadástól s megszilárdítaná a két nemzet hagyományos barátságát. Értésülése szerint tanszéket fognak állítani a magyar nyelvnek a szófiai egyetemen s sok bolgár tanuló fognak küldeni a mi keleti akadémiánkba, bankjainkba s ipartelepeinkre.

— Lyon Lea. (Bródy Sándor kiváló színműve az Urániában.) Arthető kíváncsisággal nézte végig a hatalmas közönség a „Lyon Lea” bemutatóját. Mint minden Bródy alakításban, úgy ebben a darabban is sok olyan speciális dolog volt, amit csak a szavak erejével lehet kifejezni. Es épen ezért mindenki várta, hogyan fogják a film-darab rendezői ezeket a nehézségeket áthidalni. Ez az áthidalás remekül sikerült. A rendezők kivettek mindent a darabból, ami cselekmény, ezt hangoztatták és amit a darabban elmondanak, azt cselekménnyé változtatták át. Nincs így egyetlen momentum sem, mely éreztetné a szavak hiányát, sőt vannak benne a darabban nem lévő jelenetek, melyek minden szónál jobban magyarázzák a történetet. — Bölos Nathan Schildkraut film az Uránia legközelebbi szenzációja. 5

— A Weitzer János-utcai kórház vezető-sége háttás köszönetét fejezi ki az alábbi nagylelkű adakozóknak: Weiss Márkus 20 korona, Kotzander Ignátné, Schütz Henriet, Reich B. Károlyné, Adler Andor, Bácsai Béla dr., Mihály és Brukner 10—10 koronát, Lászlai Sándorné 5 korona, öz. Legyel Tivadárné, Tenner Lajosné, Brunhuber Jászné 2—2 koronát, a havisegélyhez járulnak öz. Reiniger Samuné, Hajós Arpádné 20—20 koronát, Steiner Jakabné, Domány Józsefné, Verbos Arpad, Dimitreszku Aurél, Bing Hugó 10—10 koronát, Mittner Józsefné 8 korona, Stern Nelly 6 korona, Goldschmid Celia, Nemes Gézné, Flamm Lipótné, Róth Gizi, Bing János, Várhol László, Hollender Mikásné, Némety Emilné, Wadowsky Gusztávné 5—5 koronát, Schläinger Farkasné, Samson Izsóné, Winternitz Jenőné, Herbstein Cecília, Hoffman Lászlóné, Kun Józsefné, Klein Sándor, Hollender Zsuzsika, Weiss Izidor, Székely Károly dr. 4—4 koronát.

— Gyermekek kocsik és gyermek székek, valamint ajándékok óriási választékban naponta érkeznek Fischer nagyáruházában Szabadság-tér. Már készül a karácsonyi tárlat, mely december hó 1-én nyílik meg. Mindenkinek ajánljuk, mint legjobb bevásárlási forrást a Fischer Nagy Áruházát a Szabadság-téren. 227

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Züster és Hollós írógépvállalatánál Aradon, főpostával szemben. 4697

Ujbulgária jövője.

(Makedónia sorsa a háború után.)

Égésztrali tájékoztató.

Budapest, december 10.

Most, hogy Makedónia felszabadítása a befejezéshez közeledik, újból megindultak a tervezetések, hogy mi lesz Makedónia, vagyis Ujbulgária sorsa a háború után. A tervek most már komoly stádiumba jutottak. Rendkívül érdekes dolgokat mondott el Makedónia jövőjéről egy bolgár pénzügyi szakmakintély, aki Budapesten át ma utazott Berlinbe. Évek során át foglalkozott a makedón kérdéssel, több tanulmányt is írt erről és ma egyik legkiválóbb szakértője a kérdésnek. Információ a következők:

— Makedónia minden tekintetben áldott ország. Minden megvan ott, ami egy ország felvirágzásához szükséges. A legnagyobbassabasi tervek megvalósítása is könnyen mebotne ott, ha erőt és pénzt áldozunk rá. Ha a hadioperációk majd befejeződtek, első feladat lesz az országéressz szervezése, gazdasági, pénzügyi és kulturális tekintetben. Ez a föld most tönkre van téve. A szerb uralom kiuzsorázta a földet és agyonsanyargatta a népet. De a természeti viszonyok jók, az emberanyag kitűnő és csak a munkaerő megfeszítése, céltudatos szervezés és mindenekelőtt sok pénz kell ahhoz, hogy Makedóniából boldog és jólétben élő országot csináljunk.

A tervek, amelyek most valóraváltásuk elé érkeznek, nem egy vagy két esztendőre szólnak. Néhány évtized kell addig, míg céljainkat elérjük.

A pénzkérdés rendezése rövid idő kérdése. Az a terv alakult ki, hogy bolgár bankok, osztrák-magyar és német érdekeltség bevonásával makedón nemzeti bankot állítanak fel, amely csaknem altruista alapon intézné Makedónia gazdasági és pénzügyeit. A bank központja Szófiában lenne, fiókja pedig Úszkubben, Pri-lepben, Tetovóban és más jelentősebb bolgár-makedón városban.

A bank célja az volna, hogy beruhásai kölcsönöket adjon a gazdáknak, vállalatokat

Ha ízletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet,
ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben legjutányosabban nagy választékban árulok. Hadbavonultaknak legalkalmasabb küldemény. Szíves pártfogást kér, kitűnő tisztelettel: Weichelt János, mézeskalácsos.

Alapítson és finanszírozzon, régi vállalatokat újból üzembe helyessen, az ország esztornásdát intézze, sőtval, hogy teljes erejével dolgozzék Makedónia felvirágoztatásán.

Makedónia földje kintinó, de modern művelésre szorul. Mezőgazdasági gépek kellenek és okosabb, intenzív művelés. Főképpen a délnyugati részeken nagyon termékeny a talaj.

Itt már a legritkább déligyümölcsök is megteremnek. Elvanok, amelyekkel eddig Olaszországból, Szicíliából látták el az európai piacot. Lehet, hogy a jövőben Makedónia kapja ezt a megbízást. Vértelű narancs, gesztenye és egyéb déli gyümölcs terem itt bővében. A virágok világlátóan is szépen tudna elhelyezkedni Makedónia. Itt terem például a legnemesebb rózsá, nemesebb mint a világhíres kisassziál rózsafajta és az olaja is nagyértékű termék.

A természetnek és a szerencsés alakulás fűrdőhelyek létesítésére is alkalmasá teszi az országot. Sok a gyógyforrás és a tisztavízű tó. Most is vannak egészen primitív kis fűrdők, melyeket a közeli környék lakossága látogat. A gyönyörű völgyekben, ha a vasut is megfelelően kiépült, reklámmal és pénzzel, világfűrdőket lehet csinálni könnyűszerrel.

A bányaművelés ősi keletű. A római császárság idejében már kiaknálták itt a föld termékeit és azóta is állandóan foglalkoztak ezzel az iparral. Természetesen ezt is modern alapra kell helyezni és nagy beletetéssel egészen átszervezni. Annál kívánatosabb ez, mert a bányatermékek elsőrangú minőségűek.

A kereskedelmé is ősi keletű Makedóniának. Földrajzi fekvése már régől fogva erre predesztinált. Törökország, Görögország, Albánia, Szerbia és Bulgária közé bekelve, természetesen az átméleti, közvetítő kereskedelmének volt nagy piaca. Ez a jövőben sem fog megváltozni, legfeljebb annyiban, hogy ezental a saját termékével intenzívebben fog foglalkozni.

Ehhez természetesen pénz kell, sok pénz, de ez a kérdés, az említett módon könnyen megoldható és a megoldása nincs is messze.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi december 11-én!

A. Bérlet

A. Bérlet

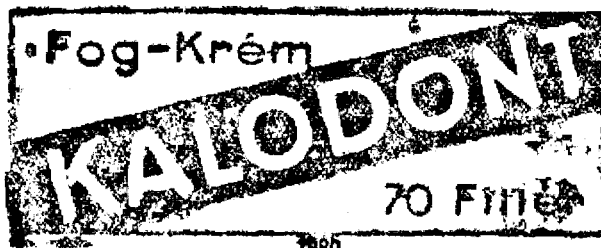
B u k s i

Operetta 8 felvonással.

Kazdító este 7,3 órakor.

Felelős igazgató:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Ma, szombaton és holnap, vasárnap este

nagy disznótor-estély

Gruber László vendéglőjében (Magyar- és Csiky Gergely-u. sarok.)

Szíves támogatást kér, tisztelettel

Gruber László,
vendéglős.

Karácsonyra!

legalkalmasabb és legolcsóbb beszerzési forrás:

KERPEL

IZSÓ

Könyv-, zenemű- és papir-nagyáruháza

hol a legszebb ifjusági iratok, képes- és mesekönyvek to-

* Az ezen rovat alatt közöltéket nem vállalunk felelősséget

vábbá mindenféle magyar és német nyelvű ajándékkönyvek, rom. kath. és ref. imakönyvek, hangjegyek, operett- és couplé-ujdonságok, karácsonyi albumok stb. nagy választékban kaphatók!

Továbbá érkeztek írókészletek, bőr íróaljakatok, noteszek, bélyegkönyvek, töltőtollszáraz, zsebkések, földgömbök, emlékkönyvek, lev.-lap albumok, karácsonyfadíszek, díszlevélpapírok, disztentatartók, zsebirónok, finom pecsétnyomók, társasjátékok, színes pecsétviaszok, színes és matt hellogravűrök, művészi olajfestmények, u. m. Peske, Rottmann, Spányi, Kézdi-Kovács, Nagy Vilmos, Pap Emil stb. híres magyar festők eredeti alkotásai, melyek havi részletfizetésre is kaphatók. Festékkazetták, (olaj- és akvarellek), stb. stb. legduzsabb választékban.

Úgy könyvek, mint hangjegyekben továbbá levélpapírokban is előnyös

alkalmi vételek.

Dívatos névjegyek és egyéb nyomtatványok izléses készítése. Festészeti kellékek: festővászon, olaj- és akvarell festékek nagy készlete.

Nagy választék, olcsó árak, pontos kiszolgálás!

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, **Andrássy-tér, (Fischer palota).**

SIROLIN "Roche"
 mellbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.
 Ki használjon sirolint?
 1. Mindenki, aki húzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
 2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használják.
 3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét a sirolin használata jelentékenyen csökkenti.
 4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerárban, ára 4 korona.

DEAFF varrógépek

műhímszre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramphonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos
műszerésznél kaphatók
Arad, Szabadság-tér 5-6.
Telefon szám 96.

10145-1915.

Hirdetmény.

Az 1915. évi XLVI. t. cikk alapján a hadsegélyezés céljára kivetendő jövedelmi adót feltüntető pótkivetési lajstromot a vonatkozó utasítás 88. §-a értelmében folyó évi december hó 6-tól számított 8 napig közszemlére a városi adóhivatal 10. számú szobájában közszemlére kiteszem. Erőből Arad sz. kir. város közönségét hirdetményileg értesítem. Arad sz. kir. város adóhivatalától, 1915. december 6. Vannay, adó- és pénzügyi tanácsnok.

28486-1915. kh.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. miniszterium 4326-1915. sz. rendeletével a következőképp rendelkezett:

1. §. Kenyér, kenyéremlék, vagy más sütemények előállításával foglalkozó vállalatok, üzemek, üzletek, vagy egyének búzának, rozsának, árpának és keverékeiknek őrlésanyagából zsemlyét, kiflit, vagy más apró péksüteményt nem állíthatnak elő és ily sütemények előállítására semminemű megbízást sem vállalhatnak. Ily süteményeket forgalomba hozni senkinek nem szabad.

2. §. Az 1. §. rendelkezéseit a belügyminiszter, akár az ország egész területén, akár annak egy részén a magán háztartásokra is kiterjesztheti. Horvát-Szlavonországra nézve ezt a jogot a bán gyakorolja.

3. §. Az 1. §. rendelkezései alól a belügyminiszter — Horvát-Szlavonországban a bán — vagy felhatalmazásuk alapján a közigazgatási hatóság, egészségügyi okból kivételt engedhet.

4. §. Nem esik az 1. §. rendelkezései alá az a cukrászsütemény, amelyben az előállításához felhasználott összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50%-át.

5. §. Aki a jelen rendeleten alapuló tilalmat, megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 1914. L. tc. 9. §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ez a rendelet 1915. évi december hó 10. napján lép életbe.

Arad, 1915. december 9-én.

Green, főkapitány.

bájában közszemlére kiteszem. Erőből Arad sz. kir. város közönségét hirdetményileg értesítem. Arad sz. kir. város adóhivatalától, 1915. december 6. Vannay, adó- és pénzügyi tanácsnok.

Eladok

zeirt,
szalonnát,
szappant
(4-5 éveset),
burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2539

Kalmár Endre
Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Millió

ember használja

KÖRÖBES

reketteg, hurut, elnyájkásosdás tork-hurut, fullasztó és gőroosde köhögés ellen a 5218

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjegygyel“
6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek alismerő íze vele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Székely Sándor, Hajós Arpád, Gutori Földes Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos, Bozsmay Mária, Vojtek Kálmán, Krébs Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Héhs Vilmos, Gótz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszeriarában, Vojtek és Welaz drogeria, Házsu Nestor drogeria, Török A. és Társa „Angyal“ drogeria Arad, Stodolai Dező gyógyszeriarára Ujrad, Zombory János gyógyszeriarára Ujzsentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszeriarára M. Pécska, Orv. Roszóc Pankóta, Teffari Károly gyógyszeriarára Elek, Krausz Elemér gyógyszeriarára Glogovász Zeigmondovics Géza Ildis gyógyszeriarára Lipka, Székely Zoltán gyógyszeriarára Csorván, Baner Károly gyógyszeriarára Kovermes, Roxim János gyas. U-Pécska.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Cim a kiadóhivatalban.

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, esillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kaimár József
villanyátszerelői vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk,

ha a tüzeiésnél

olcsó hulladék papirt

használnak. Hyen hulladékpapir kb. 50 kilés bálakban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával annak használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

eimulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin“.

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Deplitor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszeriarában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítatott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Vizmentes

folyékony borszeprüért

a legmagasabb árat fizeti

a Világosi Cognacgyár,

Világoson.

4827

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

"TURUL"
CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG • TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000, pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,
Minorita-palota.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással kiemendők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST NYER.

Gyakornok,

ki 4 középiskolát végzett, azonnali belépésre megfelelő fizetéssel felvétetik. Kornis Testvérek, Vörösmarty-u. 1. 4828

Azonnali belépésre

megbízható, ügyes fiatal segédet keresek. Fejér Gyula fűszerkereskedő, Aradon. 4888

Azonnali alkalmazást talál szép írással, kétfős könyvvezetésben láriás könyvelő. Cím a kiadóhivatalban. 4882

Segéd,

ki már nagyban üzemben alkalmazva volt, azonnal felvétetik. Ebreusfeld Ignác fűszerkereskedésében Aradon. 4886

4 középiskolát végzett fiatal ember gyakornokul felvétetik. Központi Drogéria 4841

Azonnali belépésre

keresek románul is beszélő, 1 fűszer-, 1 vas- és 1 békérekészítő segéde. Kugel Sándor Bród. 4814

Keresünk

iraeltita pénztárnoknőt azonnali belépésre, ki a román nyelvet is beszéli. Tausalg O. és Társa Kápolnás. 4817

Leányok és fiúk

tanulóknak felvétetnek, Weisz Hugó lényképes műtermében Aradon. 4918

Alkalmazást nyerhet

2-3 ügyes kiszolgáló leány, kiknél kalap és divatáru szakmában jártasok. Cím a kiadóban. 4816

Keresek

jó írással perfect könyvelőnőt aradi irodámban. Írásbeli ajánlatok eddig működése megjelölésével „Könyvelő” jelleg alatt. 4818

ALKALMAZÁST KERES.

Dame

wünscht Unterricht im Deutschen zu ertheilen. Adressen abzugeben in der Administration. 4840

Nyugalmasított állást,

47 éves, hadmentes, megbízható, szerény feltételek mellett keres alkalmazást, raktárnok, ellenőr, vagy nagyobb gyárban mint portás. Cím a kiadóhivatalban. 4808

Intelligens

ügyes vártónő utrinázokhoz ajánlkozók. Perényi-utca 4. szám, udvarban. 4816

KIADÓ LAKÁS.

Különbejárattal

elegánsan burorozott szoba, vilányvilágítással, azonnaira kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda, Deák F.-u. 8. Telefon 816. 4889

Kitűnő

hátszobás burorozott lakás, konyhával, fürdőszobával kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda. 4889

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnaira kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 3. sz.

alatt egy l. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnaira kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Használt,

de teljesen jókarban levő, erős kerékpár felszereléssel, azonnali megvételre kerestetik. Trutia Péter ügyvéd Arad. József főherceg-ut 8. szám. 4830

Eladók

üres használt hordók, 20 darab 6-700 literes (transport), 10 darab 8-400 literes félhordók és több kisebb, azonkívül 400 akó szárász tölgysá donga, félakóstitól 15 akósig és 8000 darab tölgysá kerékküllő jutányos áron kapható Scheer Edénél, Nagyhalomgy. 4829

Egy darab ponyva,

vis mentes 8 méter hosszú, 6 méter széles alig használt eladó. Cím a kiadóban. 4837

Perzsakabát,

sziliszkin és nyest coliere és kar-mantyu valamint egy zongora olcsó áron eladó. Megtekinthető Apponyi-körut 8. II. Sági Henrik-nél. 4886

Merani oszszárkörte

szőlő, többféle alma, citrom és más délgyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4899

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Creám” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsében. 8405

Ósdi Divat Album

1000 ábrával kor. 2.40 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Meleg báránnyal bélések, egy katonazubbony kibélelésére elegendő mennyiség 20 koronáért kapható Gross Lajosnál, Boros Beni-tér 4. szám alatt. 4775

Eladó

2 barrel kékítő, kilója 7 korona. Kapható: Messzer Józsefné, Pécska. 4794

Munkások és hadifoglyok részére nagyobb mennyiségű téli kabátok, nadrágok, alsórubbák és erős bakkanások, míg a készlet tart, olcsón beszerezhető Herzfeld Gyula ruhakereskedőnél, Asztalos Sándor-utca. 4828

Hódmenesi

tőgazdaságban termelt őshalát, pontyot kilogramm 3 és 4 korona árban, pénz előleges beküldése ellenében, szállít Havas Jakab, Honcso Telefon szám 8. 4749

KÜLÖNFÉLE.

Pompés samatu rumot készíthetünk a Földes és Hehs-féle Rumessenciából. 6 deci szeszhez öntsünk 4 deci viset, 1 kis üveg rumessenciát, ára 80 fillér és kész a legfinomabb, legkellesebb samatu rum. — Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár, Batthyány-utca. 18

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.